

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Владимир ПУТИНЫР форумым хэлэжъагъ

Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Владимир Путиныр Урысыем и Къыблэ шьолтыр шысэурэ лъэпкъхэм яфорумэу тыгъуасэ, щылэ мазэм и 23-м, къалэу Кисловодскэ шыкълуагъэм хэлэжъагъ. Къыблэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шьолтырхэм ясоциальнэ-экономическэ хэбоньгъэхэм, лъэпкъ зэфыщытыкIэхэм, коррупцием, терроризмэм, бздэжшлагъэхэм аптшлуклогъэным, ныбжьыкIэ юфхэм ащ щатэгущылагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лъышъ

хъуэ ТхьакIушынэ Аслъан зиптшэ лъыкIо купэу Адыгеим икIыгъэр юфтхьабзэм хэлэжъагъ. Ащ хэтых общественнэ организацие зэфэшхьафхэм, дин конфессиехэм япашэхэр, культурэм, гъэсэныгъэм, наукэм ащылажэхэрэр, ветеранхэр, нэмыкIхэри. Къыблэ Урысыем илъыкIо нэбгырэ 300 фэдиз форумым хэлэжъэнэу къекIоллагъ. Юфтхьабзэм зэрэкIуагъэм фэгъэхьыгъэ игъэкIотыгъэ тхыгъэ тигъэзет къыхиутышт.

ХЪУТ Нэфсэт.

къ. Кисловодск — Мыекъяуапэ

2012-рэ илэсым ахъщэу аритырэм къыхэхъошт

Бзылфыгъэ лъэрымышхэм, сабий къызыфэхъуэгъэхэм медицинэ Iэпылэгъу тэрэз ягъэгъотыгъэным пае къэралыгъом къафитIупщырэ ахъщэр 2012-рэ илэсым сомэ миллиард 19-м ехъушт. А ахъщэр «родовой сертификат» зыфаIорэм пэIуагъэхашт. ПэшIорыгъэшъуэ зэрагъэнэфагъэмкIэ, мы илэсым къыкIолI сабий къызыфэхъуэгъэ ны миллион 1,7-мэ ар алэкIэхашт, нэбгырэ пэпчъ сомэ мин 11 зырыз атефэшт.

Сабий къызыфэхъуэгъэхэм зэтыгъо Iэпылэгъу аратыштыр сомэ мин 12,4-рэ. Ар социальнэ страхованиемкIэ Фондым страховатъ щашIыгъэ бзылфыгъэ миллион 1,2-мэ ыкIи страховкэ зымылэ нэбгырэ мин 440-мэ ателытэгъэшт.

Бзылфыгъэ лъэрымышхэхуэ зышхъуэгъуэс къулыкIум щылэхэм зэтыгъо ахъщэ Iэпылэгъу

аратыштыр сомэ мин 19,6-рэ мэхъу. Нэужым мазэ къэс ахэм сомэ мин 8,4-рэ арагъэз ашIышт.

Бзылфыгъэ лъэрымышхэхэм ыкIи сабийм къызыфэхъуэгъэхэм мазэ къэс арагъэшт пособиер гурытымкIэ къагъахэрэм ипроценти 100 хъушт, ау сомэ мин 36, 5-м шIокIын ылъэкIышттэп. Нэужым сабийм ыныбжъ илэсрэ ныкIорэ охъуфэ лэжъапкIэу къахыштыгъэм ипроцент 40-р арагъэз ашIышт ыкIи сомэ мин 2,3-м нахъ макIэ хъун ылъэкIышттэп. ЯтIонэрэ сабийм къыратыштыр сомэ мин 4,6-рэ мэхъу. Урысыем законодательствакIэ къызэрэдилыгъэрэмкIэ мы пособиер сомэ мин 14,6-м шIокIын ылъэкIышттэп. ЫпэкIэ а пчъагъэр сомэ мин 13,8-рэ хъуштыгъэ.

КъызэралытагъэмкIэ, ныты ныбжьыкIэ миллион 30 фэдизмэ арагъэшт ахъщэр сомэ миллиард 160-м шIокIышт.

КIэлэцIыкIу

ИыгъыпIэхэм Iэпылэгъу афэхъуштых

КIэлэцIыкIу ИыгъыпIэхэм япчъагъэ зэрымкIуэрэр, чэзыум хэт сабийхэм илэс къэс зэрахъорэр джырэ лъэхъан юфыгъо шхъаIэу Урысыем шхъащытхэм ащыт. Мы гумэкIыгъор дэгъэзыжыгъэным пае УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым, УФ-м и Премьер-министрэу Владимир Путиным, регионхэм япашэхэм зэшIуахырэ макIэп. Арэу щыт нахъ мышIэми, непэ юфхэм язытет уигъэрэзэнэу щытэп.

КIэлэцIыкIу ИыгъыпIэхэм Iэпылэгъу афэхъуэгъэным пае федеральнэ гупчэм 2012-рэ илэсым къыкIолI регионхэм занкIэу сомэ миллиард ыкIи кредитэу сомэ миллиард 8 афитIупщыт. Мебелыр, джэгуальэхэр ыкIи учреждениехэм ачIэт сантехникэр зэблэхъуэгъэнымкIэ мы ахъщэр къызыфагъэфедэн алъэкIышт.

Джаш фэдэу мы илэсым къышегъэжъагъэу КIэлэцIыкIу ИыгъыпIэм (мышщ коммерчес-

кэхэр, унэхэм къашаэIуахыхэрэр, нэмыкIхэри къыхеубытэх) кIорэ сабийм иIыгъын ны капиталыр пэIуагъэхъанэу фитыныгъэ яIэ мэхъу. Ащ дакIоу КIэлэпIухэм ялэжъапкIэ къалэтыным, ахэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм анаIэ зэрэтырагъэтыштыр къыIуагъ УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым. Мыщ фэдэ унашъохэр щылэныгъэм щыпхырыщыгъэхэ зыхъукIэ, КIэлэцIыкIу ИыгъыпIэхэми, ахэм юф ащызышIэхэрэми яIофхэм язытет нахъышIу зэрэхъуштым щэч хэлэп.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илэсыбэ хъугъэу шIуагъэ къытэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ юф зэришIэрэм, егъэдженпIуныгъэ юфыр нахъышIоу зэхэщгъэным ышхъэкIэ илахышхо зэрэхишIыхэрэм, къытIэхъухъэхэрэм яегъэдженкIэ гъэхъагъэхэр зэришIыхэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшьошагъ Блэгъожъ Фатимэ Казбек ыпхъум — МБОУ-у «А.И. Хъуадэм ыцIэкIэ щыт гурыт еджапIэу N 4-р» зыфиIоу къуаджэу Хьалъэкъуае дэтым идиректор пIуныгъэ юфымкIэ игуадзэ.

«ЦыхъэшIэгъу телефоным» юф ешIэ

Урысые Федерацием ошIэ-дэмышIэ юфхэмкIэ и Министерствэ «цыхъэшIэгъу телефон» къызэрэзIуихыгъэм гъэзетеджэхэр щытэгъэгъуазэх. МЧС-м игъэIорышIапIэ иорганхэм ыкIи иподразделениехэм ялофшIэн зэрэзэхашэрэм цыфхэм еплъыкIэу фыряIэр зэгъэшIэгъэным, общественностыр зыгъэгумэкIырэ юфыгъохэр гъэунэфыгъэнхэм, административнэ пэрыохъухэр щыIэхэмэ, къулыкIушIэхэм япшъэрылтыхэр зэрагъэцакIэрэм цыфхэр егъэразэхэмэ, мы системэм хэтхэу IэнатIэ зыIыгъ пашэхэм законыр аукъомэ зэхэфыгъэнхэм ар фэIорышIэшт.

ШъузыгъэгумэкIырэ упчIэхэм яджэуапхэр жугъотынэу шъуфаэмэ УФ-м и МЧС игъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм къызэIуихыгъэ «цыхъэшIэгъу телефоным» шъукъытеон шъульэкIышт. Ащ иномерыр (8772) 56-80-78-рэ.

УФ-м и МЧС и Апишъэрэ гъэIорышIапIэу Адыгеим щылэм ипашэу ГЪУНЭЖЫКЪО Мурат.

Аварие 13 фэдиз къалэм къыщыхъугъ

Щылэ мазэм и 23-м, пчэдыжым, осэу къэсыгъэм тигъогухэм язытет зэIигъэхъагъ. Машинэхэр зезыфэхэрэр ащ фэдэ мафэхэм нахъ сакъынхэ фае нахъ мышIэми, авариехэм япчъагъэ къыщыкIэнэу хъуэрэп. Гъогу хъугъэ-шлагъэхэр тинэрылээгъуэгъэх. Юфым изытет тыщигъэгъозагъ ГИБДД-м игъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкIу ипашэу БздэжъыкIо Мурат.

Ащ къызэриIуагъэмкIэ, щылэ мазэм и 23-м иапэрэ мэфэныкIо къалэу Мыекъяуапэ аварие 13 къыщыхъугъ, республикэмкIэ къэплъытэмэ, пчъагъэр 16-м нэсы. ЗэкIэ зыпкъ къыкIырэр кIымэфэ уахътэм агъэфедэрэ щэрэхъэр автомобилхэм зэракIамыгъэуцагъэхэр ары.

Гъогу цIэнлагъохэм нахъ ащысакъынхэу, инэу шызе-мыкIонхэу ГИБДД-м иIофышIэхэр водительхэм къяджэ. ИШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм Урысые Федерацием и Президент ихэдзынхэм ялъэхъан голосовать зыщашIышт хэдзыплэ участкэхэр гъэнэфэгъэнхэм ехылагъ

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и Президент ихэдзын ехылагъ» зыфилорэм ия 27-рэ статья ия 6-рэ пункт диштэу, Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм яфитыныгъэхэр кыбдэлытэгъэнхэм тегъэпсыхыагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ешIы:**

1. Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм Урысые Федерацием и Президент ихэдзынхэм ялъэхъан голосовать зыщашIышт хэдзыплэ участкэхэр гуадзэм диштэу гъэнэфэгъэнхэу.

2. Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ

чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм ялъэу тхылыхэр Iэубытыплэ кызыфащIыхэзэ, мы унашъом игуадзэ зигугъу кышIырэ хэдзыплэ участкэхэм яхэдзэкIо комиссиехэм ахэр хэдзыплэ участкэ гъэнэфэгъэм ихэдзакIохэм яспискэ хагъэхъанэу.

3. Адыгэ Республикэм икьалэхэм, ирайонхэм ячIыплэ хэдзэкIо комиссиехэм Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм голосовать зыщашIышт чIыплэхэмкIэ хэдзакIохэм макъэ арагъэлунэу.

4. Мы унашъор Адыгэ Республикэм икьалэхэм-рэ ирайонхэмрэ ячIыплэ хэдзэкIо комиссиехэм, уча-

сткэ хэдзэкIо комиссие гъэнэфэгъэхэм аIэклэгъэхэгъэнэу.

5. Мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим-рэ» «Адыгэ макъэмр» къашыхэутыгъэнэу ыкIи Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иофициальнэ сайткIэ Интернетым игъэхэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Ю. А. ХЪУТ Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪЭЦIАЦI

къ. Мыекъяупэ,
щылэ мазэм и 12, 2012-рэ илъэс
N 112/615-5

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 112/615-5-р зытетым игуадзэ

Адыгэ Республикэм ихэдзакIохэу зыщыпсэухэрэ чIыплэмкIэ Урысые Федерацием щыдэмытхагъэхэм Урысые Федерацием и Президент ихэдзынхэм ялъэхъан голосовать зыщашIышт хэдзыплэ участкэхэр

№ п/п	Хэдзыплэ участкэм номер	Голосовать зыщашIышт чIыплэр
1.	1	Адыгэкъал, Лениным иур., 21
2.	9	Джэджэ район, ст. Джэджэ, Лениным иур., 152
3.	47	Кошхэблэ район, Кошхэабл, ур. Советскэр, 26
4.	57	Красногвардейскэ район, с. Красногвардейскэр, Октябрэм ия 50-рэ илъэс ыцIэкIэ щыт ур., 35
5.	77	Мыекъяупэ район, п. Тульскэр, ур. Комсомольскэр, 22
6.	127	къ. Мыекъяупэ, ур. Краснооктябрьскэр, 51
7.	187	Тэхьутэмыкье район, Тэхьутэмыкъяу, Шъэумэным иур., 3
8.	233	Теуцожэ район, Пэнэжыкъяу, ур. Октябрьскэр, 34
9.	256	Шэуджэн район, Хьакурынэхьабл, Шэуджэным иур., 12

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Теуцожэ районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшъэрылхэр А. Щ. Яхъулэм Iыхыжыгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икьалэ, ирайон хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие ехылагъ» зыфилорэм ия 16-рэ статья ия 7-рэ Iахэ ия 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ешIы:**

1. Теуцожэ районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшъэрылхэр Яхъулэ Адам Щамилэ ыкIом Iыхыжыгъэнхэу.

2. Мы унашъор Теуцожэ районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие Iэклэгъэхэгъэнэу.

3. Мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимр» «Адыгэ макъэмр» къашыхэ-

утыгъэнэу ыкIи Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иофициальнэ сайткIэ Интернетым игъэхэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иТхьаматэу Ю. А. ХЪУТ Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪЭЦIАЦI

къ. Мыекъяупэ,
щылэ мазэм и 18, 2012-рэ илъэс
N 113/616-5

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие къеты

Теуцожэ районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие хэтым иполномочиехэр ипIалэем къыпэу зэригъэтылжыжыгъэхэм епхыгъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие макъэ къегъэлэу зигугъу къэтшIыгъэ комиссием нэкл шыхъугъэ IэнатIэхэм алухъашт кандидатурэхэмкIэ предложениехэр зэраштэштхэмкIэ.

Теуцожэ районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие хэхъашт кандидатурэхэмкIэ предложениехэр 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 24-м нэс аштэштх.

Предложениехэр зрахабылэн фэе чIыплэр: къ. Мыекъяупэ, ур. Пионерскэр, 199, я 502-рэ каб., IофшIэгъу мафэхэм сыхь. 9.00-м щегъэжыагъэу 16.00-м нэс. Телефонхэр: (8772) 52-30-35, 52-18-69.

Лыхъужьым саугъэт фагъэуцушт

Кавказ заом инароднэ лыхъужьэу, адыгэхэм ацIэ чыжыэу зыгъэлэугъэ Тыгъужыкье Къызбэч Тэхьутэмыкье районым ит къуаджэу Афыпсыпэ саугъэт шыфагъэуцу ашIонгъоу къоджэдэхэм мурад ашIыгъ. Адыгеим ихэбзэгъэуцухэм ыкIи иобщественность илIыкIохэм мы Iофтхьабзэм клэщакIо фэхьугъэхэм адырагъэштагъ. Проектым пэлухъашт мылIкур спонсорхэм къатышт.

— Адыгэ лъэпкъым лыхъужыныгъэу зэрихыагъэм ишыхъатэу мы саугъэтыр шытышт. Адыгэхэм тарихъ гъогу кынэу къакIугъэр, уихэку шIу плэгъуныр ыкIи патриотэу ущытыныр кытIэхъухэрэ лIэужхэм

сыдигъуи зышамыгъэгъупшэу плугъэнхэм мы саугъэтыр фэлорышIэшт, — къылуагъ Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Чэмышшо Гъазый.

Джащ фэдэу Тыгъужыкье Къызбэч тарихышхо зыпылт цыфэу зэрэщытыр, «Черкесиём и АслъанкIэ» зреджэщтыгъэхэр министрэм къылуагъ. Ар зэлъа-шIэрэ шапсыгъэ лъэпкъэу Шэрэ-лIыкIомэ ащыщыгъ, цыф къызэрыкIохэм алтыгъэщтыгъ ыкIи шIу альэгъуштыгъ. Анахъ щыгъху кыфэзыжыгъэр 1834-рэ илъэхэм районэу Абинэ. щыкIогъэ заор ары.

Тыгъужыкье Къызбэч къуаджэу Афыпсыпэ пэмычыжыэу щыпсэугъ ыкIи щызэуагъ. Джа-

ры а чIыплэми исаугъэт шагъэуцунэу зыкIырахъухагъэр. Чыплэу саугъэтыр зыдагъэуцущтыр блэкIыгъэ тхьамафэм къыхахыгъ АР-м иминистрэу Чэмышшо Гъазый, УФ-м изаслуженнэ сурэтышIэу ыкIи архитекторэу Бырсыр Абдулахъ, саугъэтым иэскиз иавторэу, къэбэртэе скульпторэу ГьукIапшэ Арсен.

— Саугъэтыр Афыпсыпэ къоджэ дэхъэгъум дэжэ щытышт, а чIыплэм зреджэхэрэ «Къызбэч ипсыкIыгъу». Кубань ыкIи Афыпсыпэ псыхъохэр зыщызэхэлъэджыхэрэ чIыплэ, илъэсыбэ хъугъэу чыгаеу ащ щытхэм блэкIыгъэм къырыкIуагъэм ухагъэгупшысыхыгъэ, — ело Чэмышшо Гъазый.

БэмышIэу Адыгеим архитекторэмкIэ ыкIи къэлэгъэпсынымкIэ исовет изэхэсыгъоу щыла-гъэм специалистхэр, архитекторхэр, республикэм ихэбзэгъэуцу органхэм ялIыкIохэр, шIэныгъэлэжхэр, тарихэлэжхэр, общественнэ IофышIэхэр хэлэжыагъэх. Мы Iофыгъом яшгыпкъэу зыщагъэгъозагъ, шъхъаджи ишIошI къыриIотыкIыгъ ыкIи мы проект-ыр лъагъэкIотэнымкIэ предложениехэр къахыгъэх.

Тыгъужыкье Къызбэч ипщыналъэ къыхэхыгъэ пычыгъор кыххэгъу:

*«Ятэишор Емыщэкъу,
Ащ ыкIор Тыгъужэ,
Тыгъужыкье Къызбэч, —
Мэзэхэр еугъозы,*

*Мэзэгъохэр итанджышхъ,
Ибзашхъэ цымыутэу
ШэотэхъукIэ мэтэрэзы,
ШоигъокIэ епсыхыжы...
... Къызбэч къызынэсым,
Чэтэку машIоу
КъахэлыдыкIи,
Корэныгум ашIуипкIи,
Кушгъутанэр къахищыгъ.
ЫлIапыгъэ цэ хэлэу,
Къызбэчы бэчкъанэр фагъа-
шIо,*

*О иашъо мэшIэты,
Ичатэ къызырихыкIэ,
Чаныджэ мээхац,
ПкъыжымафэкIэ пкъыжэ
хьафынчъ...»*

КИАРЭ Фатим.

Хэхъоныгъэхэр ялэх, щыклагъэхэми Иоф адашлэ

Адыгеим иятлонэрэ кьалэу Адыгэкьалэ хэхъэ кьуаджэу Хьалэкьуаерэ поселкэу Псэкьупсэ-рэ. ЗэкIэмкIи псэупищым нэбгырэ 14539-рэ ащэпсэу. Аужырэ илэситIум ащ ипаш Хьа-тэгъу Налбий. Кьалэм ищылакIэ, икIыгъэ илэсым зэшIахышъугъэхэм, хэхъоныгъэ-хэм, гухэлъэу ялэхэм кьатедгъэгушIэмэ тшIоигъоу джырэблагъэ ащ зылудгъэклагъ.

— Налбий, кьалэм ите-плэ нахьышIум ылэ-ныкьокIэ зэхъокIыны-гъэхэр фэхъугъэхэу кьэ-лэагъох. АхэмкIэ кьэ-тэгъэагъэ.

— Итеплэагъэ тикьалэ щы-сэтхыплэ хьуным джыри пэ-чыжэ, ау амалэу тилэмкIэ ащ Иоф дэтэшлэ. Аужырэ илэс заулам кьалэм изетегъэпсы-хьан изакъоу сомэ миллиони 8-м ехъу бюджет ахышъу хэ-хьагъэ хьугъэ. Гушылэм пае, урамхэу Лениным, Чайковскэм ацIэ зыхьыхэрэм гъэцэкIэ-жыныхэр ащытшIыгъэх, ахэм анэмыкIэу урами 8 фэдизмэ гъогухэм иутыгъэу ялагъэхэр ащыдгъэпсыгъэх. Лъэс-рыкIо гъогухэр зыщытшIыгъэ-хэри тилэх, еджаплэхэмрэ кIэ-лэцIыкIу Iыгыплэхэмрэ авто-транспорт еклолIаплэхэр, уцуплэхэр ащыдгъэпсыгъэх. Джащ фэдэу тиурамхэм якъэгъэнэфын Иоф дэтшIагъ, светофорхэр тилэ хьугъэх, чыгъхэр, кьэагъэхэр дгъэтIысыгъэх. Бэу зэтет унэ-хэм ячIэхьагъухэр, яшагъухэр нахь зэтэгъэпсыхьагъэ зэрэху-гъэхэр, ар ахэм ащыпсэухэрэм яшIушIагъэу зэрэщытыр кьы-хэзгъэщымэ сшIоигъу. Джыри кьалэм изетегъэпсыхьанкIэ щыкIэагъэ тил, тилофшIэн кьызытедгъэуцэ хьушIтэп.

— Псэуплэ-комму-нальнэ хьызмэтыр кьэлэ пстэуми Иофыгъо шъхьалэу ялэхэм ащыщ...

— Тэри ар гумэкIы-

гъо шъхьалэу тилэхэм апэ ит. Аужырэ илэситIум кьыкIоцI мы отраслэм сомэ милли-он 430-м ехъу пэудгъэхьагъ, ау джыри щыкIэагъэнчэп. Мыщ фытегъэпсыхьагъэу тех-никэ зэфэхьагъи 9 кьыт-фэклагъ. Очистительнэ псэу-лэхэр тшIыгъэх. Джы псэу цыфхэр зашъорэм икьэкла-плэхэр, псыдэклаплэхэр зэте-тэгъэпсыхьэх. Псэкьупсэ зэрэ-щытэу гъэстыныпхъэ шъхьан-тIэр фэтIупщыгъ. Псэуплэ-коммунальнэ хьызмэтым зэ-хьокIыныгъэхэр фэшIыгъэн-хэмкIэ Фондым кьыхэхыгъэу бэу зэтет унэхэм ягъэцэкIэ-жыны сомэ миллион 90-рэ пэ-лухьагъ, ащ миллиони 8-м ехъу кьалэми хилъхьагъ. Арэу щытми, котельнэхэмрэ фабэм икьэклаплэхэмрэ жьы хьугъэ-хэу, зэблэпхьунхэ фаеу зыщыт-хэр бэшIагъэ. Ащ мылгъушхо ищыклагъ, тIуацIэ кьыхьыг-рэп. Цыфхэм коммунальнэ фэ-ло-фашIэхэр зэрафагъэцакIэ-хэрэр нахьышIу шIыгъэн фа-ешъ, ащ ыуж сикIышIтэп. Ау ахэм апкIэ кьызырамытырэм

Иофыгъо зэфэхьагъхэр кье-хьых. Гъэстыныпхъэ шъхьан-тIэм, электроэнергием арасекIэ чыфхэр коммунальнэ хьыз-мэтшIаплэхэм афэтэжырэп. А Иофыгъом идэгъэзыжыны ыуж тит.

— Адыгэкьалэ кIэлэ-цыкIу IыгыплэхэмкIэ Иофыгъо пстэуми зэшIуихыгъэу зэралорэр шъыпкьа?

— Шъыпкьэ. МышкIэ чэзыу тилэжэп. Илэсэу икIыгъэм чыплIи 140-рэ кьэттыгъ, мы илэсым 55-рэ тэгъэхьазыры. Мыщ дэжымы кьышыхэзгъэ-щымэ сшIоигъу еджаплэхэмрэ кIэлэцIыкIу Iыгыплэхэмрэ язэ-тегъэпсыхьан лъэшэу ыуж ты-зэритыгъэр. Гурыт еджаплэхэу NN 1-м, 3-м, кIэлэцIыкIу Iы-гыплэу N 1-м гъэцэкIэжыныхэр ятшIылагъэх, музыкальнэ еджаплэр псэукIэ амал тэрэ-хэр зилэ унэм тIэжыгъэ. Еджаплэхэм эскIэми компью-тернэ классхэр ялэх, нэмыкIэу ящыклагъэр зэкIэри ядгъэгъо-тыгъ.

— Инвестициеу кьалэм кьыхалъхьагъэр макIэу пIон плэахьышIтэп, ащ ишыхьат социальнэ объектэу жьугъэуцэ-гъэхэр.

— Социальнэ объектхэр фе-деральнэ программэ зэфэхь-хьафхэм кьадыхалъытагъэу дгъэуцугъэх. Ар нахьыбэу рес-публикэм ипашэрэ Правитель-ствэмрэ яшIушIагъ. Гушылэм пае, «Социальное развитие села» зыфилорэ федеральнэ програм-мэм кьыдыхалъытагъэу Уры-сыем еджэпIищ шагъэуцэ. Ахэм ащыщ хьугъэ Хьалэкьуае щытшIырэ еджаплэр. АР-м и Лышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ кьыддемылагъэхэ-м ар тфызэшIохышIтгъагъэп. ПстэумкIи социальнэ объект-хэм яшIын бюджет ахышъу со-мэ миллион 900 фэдиз пэлу-хьагъ. Ащ нэмыкIэу, унэ инве-стициеу сомэ миллиарди 3-м ехъу кьалэм кьыхалъхьагъ.

— Илэсэу кьыхьагъэм сыда шъузэрэщыгъы-рэр, сыда гухэлъ шъхьалэу шъуилэхэр?

— Мы илэсым инвестицие проекти 8 гъэцэкIагъэ хьунэу тыцэгъугъы. Псэкьупсэ шагъэ-уцурэ пивэшI заводыр аухы-нэу тежэ. Ащ сомэ миллион 240-рэ инвестициеу хэхьашт. КьэкIыхэрэм дагъэ ахэзышIы-кIышIт предприятиери кьагъэ-уцэ. Пластикэм хэшIыкIыгъэ пкыгъохэр кьызыдагъэкIы-рэ предприятие тилэ хьунэу тэ-гугъэ. Бэу зэтет унитIу инве-сторхэм кьагъэуцунэу щыт. Ав-тотранспортнэ предприятиер

зытет чIыгум псэуплэ-комму-нальнэ хьызмэтым шагъэфедэ-рэ материалхэр кьэзышIышIт комбинатэу щырагъэжыагъэр аухынэу тежэ. Джащ фэдэу ООО-у «Альтаир» зыфилорэм гьучIыр переработкэ зышIышIт предприятие ытIупщынэу егъэ-хьазыры. ООО-у «ЯАД» зыфи-лорэм чIыдагъэм Иоф дэзы-шIэшт завод ытIупщышIт. Мы проектэу зыцIэ кьэсIуагъэхэр щыIэныгъэм пхырышIыгъэ зы-хьукIэ, кьалэм ибюджет хэ-хьоныгъэ зэришIышIт, со-циальнэ Иофыгъохэм ащыщы-бэхэр зэшIохыгъэ зэрэхушIт-хэм ямызакъоу, ИофшIэплэ чIы-плэ 800-м ехъу кьатышIт. Псэу зашъохэрэм икьэклаплэхэр Псэкьупси щызетегъэпсыхьэ-гъэнхэмрэ фельдшерскэ-аку-шерскэ пункт щышIыгъэнымрэ «Социальное развитие села» зыфилорэ программэм хэдгъэ-хьанхэм ыуж тикIы хьушIтэп. Джащ фэдэу автомагистралэу М-4 «Дон» зыфилорэм игъогу-бгъухэр кьызылаудгъэхьыжы-нхэшъ, ахэм фэдэ кьалэм кьы-фахьынэу гъэпсыгъэнхэр ед-гъэжэп фае. Вологодскэ заво-дым шэплэ ыкIи Iыгыплэ ком-плексе шигъэуцунэу хьазыр. Джащ фэдэу объект зэфэхь-хьафхэр шагъэуцунхэу инвес-торхэм предложениехэр кьыт-фахьых.

— Ишыухьыгъэ пстэу-ри кьыжудэхьунэу ты-шъуфэлъаго.

— Тхьауегъэпсэу.

Дэгушылагъэр
ХЪУТ Нэфсэ.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан
тырихыгъ.

ЕГЭ-мрэ зэхъокIыныгъэхэмрэ

Еджаплэм кьычIэкIыхэрэм зэтыгъоу экзаменхэр мы илэс еджэгъум ябгъонэрэу атышIых. Ащ пэуцужы-рэр бэми, а тыкIэр ушэтыным (экспериментым) текIи шIокI имылэу аштагъ.

ЕГЭ-р мы илэс еджэгъум зэратышIтым, ащ зэхъокIыныгъэу фэхьышIтхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэ икIыгъэ илэсым ищыкIогуу мазэ кьыхэтыутыгъагъ. Джыри непэ ащ кьыфэтэгъэзэжы. Тапэки экзамен тыкIэм ехьылагъэу кьыхэтыутыгъэ тшIышIт.

Тигъэзет кьызырихьэагъэу, 2012-рэ илэсым еджаплэхэм кьачIэкIышIтхэм яэкзамен ты-кIэштым зэхъокIыныгъэхэр фэ-хьушIых. Предмет зэфэхь-хьафхэмкIэ материалхэм ахэ-плэжыгъэх. Информати-кэмкIэ, тарихьымкIэ ыкIи хьысапымкIэ гъэцэкIэнхэм зэхъокIыныгъэхэр афэхьыгъэх.

Тарихьыр

ТарихьымкIэ кIэу гъэцэкIэн кьыхэхьашт. Ащ «Тарихь пор-рет» ыцIэшт. ГъэцэкIэн мате-риалхэр зэхэзыгъэуцорэ Феде-ральнэ комисиим ипашэу, кьа-лэу Кемерово дэт кьэралыгъо университетым хэгъэгум ита-рихькIэ икафедрэ ипашэу Алек-сей Адаменкэм кьызырилорэ-мкIэ, а гъэцэкIэным тарихьым щызэлъашIэрэ нэбгырищ кье-

ты. Ахэм кIэлэеджакIом зы кьахэхышъ, ащ ехьылагъэу сочинение кIэкI кьэтхы. Ар зыпсэугъэ лъэхьаныр, тари-хьым зэрэхьагъэр, Иофэу ащ ышIагъэм кIэхэу фэхьыгъэр кьелуатэ.

Ащ нэмыкIэу, IахьышIмэ (ча-стищ) кьахиубытэрэ гъэцэкIэн-хэм япчягъэ кьышIыкIэшт, 49-м ычIыплэкIэ 39-рэ кьэнэшт. Iахьэу В-м кIэхэр кьыхэхьа-шIых. Тапэки кIэлэеджакIом уахьтэмрэ цыфэу хьугъэ-шIа-гъэм епхыгъэмрэ яхьылагъэу тэрэзу кьылон фэягъэ. Джы тарихь хьугъэ-шIагъэм ехьы-лагъэу нахь игъэкIотыгъэу кьытхын фае.

ЫпшъэкIэ кьызырэщытIуа-гъэу, гъэцэкIэнхэм япчягъэ нахь макIэ хьугъэ, ау уахьтэу экзаменым тефэрэм кьышIы-

клагъэп. Арышъ, джэуапхэм ягупшысэхэу кIэлэеджакIо-хэм уахьтэ нахьыбэу ялэшт.

Хьысапыр

Мы предметымкIэ экзаме-ным задачэхэр кIэу кьыхэхьа-шIых. «Вероятность и стати-стика» зыфилорэ разделым апэ-рэу мыгъэ задачэхэм япчягъэ кьыхэхьашт. ГъэцэкIэнхэр зэ-хэзыгъэуцохэрэм кьызыралэ-рэмкIэ, задачэхэр кьызырыкIоу гъэпсыгъэшIых.

ГеометриемкIэ джыри зы ча-дэч кIэу кьыхэхьашт.

Информатикэр

ГъэцэкIэнхэм япчягъэ мы предметымкIэ зэхъокIыныгъэ-хэр фэхьушIых. Апэрэ Iахьым кьыхиубытэрэ гъэцэкIэнхэр 18 хьушIыгъэхэм, джы ахэм япчягъэ 13-м нэсэу кьышIы-кIэшт. Ау ятлонэрэ Iахьым кьыхиубытэрэ гъэцэкIэнхэр 10 хьушIыгъэхэм, джы 15-м нэ-сышIых.

Разделхэу «Элементы теории алгоритмов» ыкIи «Моделиро-вание и компьютерный экспери-мент» зыфилохэрэми гъэцэкIэ-

нэу кьахиубытэхэрэм кьахэ-хьагъ. Ау «Системы числен-ия» ыкIи «Основы логики» зыфилорэ разделхэм ахэхьэрэ гъэцэкIэнхэр нахь макIэ хьугъэх.

ЗэхъокIыныгъэхэр

Мыгъэ апэрэу пэшIорыгъэ-шъэу кьауагъ урысыбэмрэ хьысапымрэкIэ анахь балл ма-кIэхэр зыфэдызышIтхэр: уры-сыбэмкIэ — 36-рэ, хьысапым-кIэ — 24-рэ.

Олимпиадэхэм ащытекIуа-гъэхэр апшъэрэ еджаплэм чIа-хьэхэ зыхьукIэ, фэгъэкIотэны-гъэхэр зэ нылэп зэрагъэфедэнхэ

алэахьышIтыр. НэмыкIэу кьэ-пIон хьумэ, зы апшъэрэ еджапл нылэп фэгъэкIотэныгъэ зышIыб-гъэфедэшIтыр. Адрэ еджаплэ-хэу тхьыгъэр зэгъыгъэхэм адрэ чIахьэхэрэм афэдэу зэнэкъо-кьум ухэлэжэшIт.

ЕГЭ-м икIэуухэр зэкIэ уры-сые апшъэрэ еджаплэхэу зычIа-хьэхэрэм арахьылэнхэу шыт. Тхьыгъэр пIахьэхэ зыхьукIэ, о япхьылIэгъэ кIэхухэр Феде-ральнэ базэм дэлъхэм арагъэ-пшэнхэ фае.

«Российскэ гъэзетыр»
кьызыфигъэфедэзэ
кьэзыгъэхьазырыгъэр
СИХЪУ ГошIагъу.

Хӕгъэгум ыкӕи цыфхэм ящылакӕ чыпӕ зыгъэиорышӕжъыным мӕхъэнӕ гъэнӕфагъӕ щибубытыгъ, хабзӕр цыфхэм нахъ апӕблагъӕ ышыгъ. Арӕу щытми, чыпӕ зыгъэиорышӕжъыным иорганхӕр чыпӕм щызӕшӕлохыгъэн фӕе къыныгъохӕу зӕрихъылӕхӕрӕр джы-рӕкӕ макӕх пӕон плӕ-кыщтӕп. Ахӕр зӕшӕлохыгъӕнхӕмкӕ лӕпы-лӕгъушы афӕхъу Адыгӕ

Республикӕм чыпӕ зыгъэиорышӕжъыным иорганхэм йоф адӕшӕгъӕнымкӕ и Комитет. Къыззӕтынӕкӕыгъӕ илӕсым пстӕуми апӕ рагъӕшъыхӕзӕ анахъӕу аналӕ зытырагъӕтыщтыгъӕхэм защыдгъӕгъуазӕ тшӕиогъоу зыцӕ къетлогъӕ Комитетым итхъаматӕу лӕтӕжъыхъӕ Заурдин упчӕ зӕулӕкӕ зыфӕдгъӕзагъ.

— Заурдин, тӕшӕ чыпӕ зыгъэиорышӕжъыным иорганхӕр зӕрихъылӕхӕр къыныгъо пстӕури шӕо зӕшӕлошъухынхӕу зӕрӕщымытхӕр. Арӕу щытми, лӕпылӕгъу зыщафӕхъугъэн фӕе лъӕныкъоу цылӕхэм ащыщхӕу шӕо сыда нахъ апӕ ижъу-гъӕшъыщтыгъӕхӕр къыззӕтынӕкӕыгъӕ илӕсым?

— Тикомитет йофшӕнкӕи анахъ тыналӕ зытӕдгъӕтыгъӕхэм ащыщ Федеральнӕ законӕу «Урысые Федерацием чыпӕ зыгъэиорышӕжъыныр щызӕхӕщӕгъӕным иобщӕ принципхэм яхъыллагъ» зыфиорӕм диштӕу реформӕхӕр лыгъӕкӕлотгъӕнхӕр. Ащ пӕе Урысые Федерацием ыкӕи Адыгӕ Республикӕм язаконхӕр зӕрагъӕцӕкӕжъыхӕрӕм ехъылӕгъӕ мониторингыр лыгъӕкӕлотгъӕным тыналӕ тедгъӕтыгъ.

— Къыззӕтынӕкӕыгъӕ 2011-рӕ илӕсми джы тызыхъхъагъми республикӕм кӕлӕ гъӕпсыкӕи зилӕ ипсӕупӕ зытӕу кӕоджӕ псӕупӕ шыкӕм тӕхъажъыгъӕх. Сыда а шыкӕм тӕхъажъынхӕ фаеу зыкӕхъугъӕр, ар нахъ дӕгъуа?

— Республикӕм кӕлӕ гъӕпсыкӕи зилӕ ипсӕупӕитф щыщхӕу къыззӕтынӕкӕыгъӕ илӕсым Каменномостскӕ кӕлӕ псӕупӕр, тызхӕхъӕгъӕ 2012-рӕ илӕсым Тульскӕ кӕлӕ псӕупӕр кӕоджӕ псӕупӕ шыкӕм тӕхъажъыгъӕх, ифӕшӕошӕ унашӕохӕр Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм ышыгъӕх. Ащ тӕтӕу гъӕпсыжъыгъӕнхӕ фаеу зыкӕхъугъӕр кӕлӕ псӕупӕхӕр гухӕл гъӕнӕфагъӕ зилӕ федеральнӕ программӕхэм ахӕлӕжъӕнхӕ алӕкыщтыгъӕпышъ ары. Мыщкӕи зигугъу кӕшӕыгъӕн фаехэм ащыщ гухӕл гъӕнӕфагъӕ зилӕ федеральнӕ программӕу «Къуаджӕм 2011— 2013-рӕ илӕсхэм хӕхъоныгъӕхӕр егъӕшыгъӕнхӕр» зыфиорӕр. А программӕм ишӕуагъӕкӕи федеральнӕ бюджетым имылькӕу агъӕфӕдзӕ (ежхӕри мылькӕу йахъкӕ хӕлажӕхӕзӕ) псыр, газыр зӕралагъӕлӕсыхӕрӕ системӕхӕр, ФАП-хӕр, нӕмыкӕхӕр джы агъӕцӕкӕжъынхӕ алӕкыщт.

— Муниципальнӕ образованийхэм япшъӕрылхӕр зӕрагъӕцакӕхӕрӕр нахъ дӕгъоу зӕхӕцӕгъӕным фӕшӕ республикӕр коммунальнӕ техникӕмкӕ лӕпылӕгъу зӕрафӕхъугъӕр тӕшӕ. Джыри зӕпчъагъӕхӕр тыгу къӕтӕ-гъӕгъӕкыжъхӕба.

— Автомашинӕ лӕпӕкхӕмкӕи ыкӕи коммунальнӕ техникӕмкӕи муниципальнӕ образованиехэм лӕпылӕгъу афӕхъугъӕным фӕшӕ республикӕри мылькӕуӕ хӕлажӕзӕ федеральнӕ бюджетым иахъщӕкӕи техникӕ зӕфӕшъхъафхӕр 2009 — 2010-рӕ илӕсхэм къӕтщӕфыгъагъӕх. Ахӕр 101-рӕ хъуцтыгъӕх. Адыгеим и Лышгъхъӕ иунашӕокӕи зӕкӕри ыпкӕи хӕмылӕу муниципальнӕ образованиехэм аратыгъӕх. Заявкӕу къатыгъӕхэм мыгъӕцӕкӕжъыгъӕхӕр къахӕкыгъагъӕхӕти, республикӕм ипащӕхэм яунашӕо тӕтӕу джыри сомӕ миллион 15 техникӕр къӕщӕфыгъӕным пӕе бюджетым къыхагъӕкыгъагъ. Ащкӕи гъӕрекӕо къӕтщӕфыгъӕгъӕ техникӕ 14-р Адыгеим и Лышгъхъӕ иунашӕокӕи муниципальнӕ образованийхэм яттыгъ. Мазӕ пӕпчъ тельытагъӕу техникӕр зӕрагъӕфе-

дӕрӕм ехъылӕгъӕ мониторинг тикомитет зӕхӕщӕ. Мы лӕхъаным, зӕкӕи пӕоми хъунӕу, техникӕр учетым хагъӕуцагъ, цыфхэм афӕлажӕ.

— Чыпӕ зыгъӕиорышӕжъыным йофшӕн зӕрӕзӕхӕ-щӕгъӕм идӕгъугъӕ къызӕрӕпшӕщтыр цыфхэм ащ уасӕу фашырӕр ары. Ар бӕкӕи елытыгъ чыпӕ зыгъэиорышӕжъыным ипащӕ ипшъӕрылхӕр зӕригъӕцӕкӕлӕрӕ шыкӕм. Ар елытыгъӕжъ бюджетым мылькӕур къызӕрӕлӕкӕхӕрӕр шыкӕм. Сыда ащ къӕпӕлӕн плӕкыщтыр?

— Хӕбзӕлахъхэм якъӕкӕуапӕхэм зыкӕи ащыщ нотариальнӕ йофшӕнхӕу агъӕцакӕхӕрӕр. Нотариальнӕ йофшӕныр агъӕцӕкӕн фитхӕу республикӕм муниципальнӕ псӕупӕи 39-рӕ щӕгъӕнӕфагъ. Мониторингым къызӕригъӕлӕгъуагъӕмкӕи, ахэм ащыщхӕу 31-м а йофшӕныр агъӕцакӕи. Къыззӕтынӕкӕыгъӕ 2011-рӕ илӕсым нотариальнӕ йофшӕным ишӕуагъӕкӕи муниципальнӕ псӕупӕхэм ябюджетхэм зӕкӕмкӕи сомӕ мин 60 къӕлӕкӕхъагъ. Хӕбзӕлахъхэм яятӕнӕрӕ къӕкӕуапӕу щыт административнӕ правӕуӕоныгъӕхэм апае тазырӕу арагъӕтырӕр.

— Тыхъмыукъорӕмӕ, архитектурӕ ыкӕи кӕлӕ-

гъӕпсын йофшӕнымкӕи къӕралыгъо фитыныгъӕхӕри муниципальнӕ псӕупӕхэм аратыжъыгъӕх.

— Гухӕкӕи нахъ мышӕми, а пшъӕрылхӕр икӕоу агъӕцӕкӕн зӕрамылӕкырӕм кӕоджӕ псӕупӕхэм яхӕхъоныгъӕхӕр къызӕтырӕлажӕх. Зыфасӕорӕр псӕупӕхэм ягенеральнӕ планхӕр, чыгум игъӕфедакӕи ыкӕи псӕуальхӕхӕр зӕрагъӕуцущтхӕ шыкӕлӕр ухӕсыгъӕнхӕр ары. Непӕ ехъулу муниципальнӕ район пстӕуми чыпӕи планированием исхемӕхӕр зӕхагъӕуцагъӕх, ау псӕупӕхэм ягенеральнӕ планхӕр зӕхӕгъӕуцогъӕнхэм, чыгур зӕрагъӕфӕдӕшт ыкӕи псӕупӕхӕр зӕрӕзтырагъӕпсыхъащтхӕ шыкӕлӕр жъажъӕу кӕкыи. Псӕупӕхэм ябюджетхэм ахъщӕ зӕрӕмылӕм къыззтырӕлажӕх.

А къыныгъор дӕгъӕзыжъыгъӕным Адыгеим и Лышгъхъӕи кӕцӕкӕо фӕхъуи, гухӕл гъӕнӕфагъӕ зилӕ республикӕ программӕм тегъӕпсыкыгъӕу муниципальнӕ образование 17-м зӕкӕмкӕи сомӕ миллиони 9 афатӕупщыгъ. Гухӕл гъӕнӕфагъӕ зилӕ нӕмыкӕи республикӕ программӕм тегъӕпсыкыгъӕу муниципальнӕ образовании 8-м сомӕ миллиони 5 аратыгъ. 2009 — 2011-рӕ илӕсхэм муниципальнӕ образование 25-м зӕкӕмкӕи финанс лӕпылӕгъоу сомӕ миллион 14 аратыгъ, ащ ишӕуагъӕкӕи псӕупӕи 39-м генеральнӕ планхӕр зӕхагъӕуцагъӕх е ауыхъ пӕт.

СӔХЪУТӔ Нурбий.

2012-рӕ илӕсым цыфхӕр Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм зӕрӕрагъӕблӕгъӕщтхэм играфик

Ылӕжъуацӕи, ятацӕи	Лӕнатӕу ылыгъыр	Зыригъӕблӕгъӕхӕр мафӕр	Зыригъӕблӕгъӕхӕр сыхъатыр	Чыпӕр
Федорко Федор Петр ыкӕор	Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм и Тхъамат	ятӕнӕрӕ бӕрӕскӕжъый	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 12.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 209-рӕ каб.
Гӕшӕ Мухъамӕд Джумалдин ыкӕор	Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм и Тхъаматӕ игуадз	ятӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 12.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 319-рӕ каб.
Лобода Александр Павел ыкӕор	законодательствӕмкӕи, законностымкӕи ыкӕи чыпӕи зыгъӕиорышӕжъыным йофыгъӕохӕмкӕи комитетым итхъамат	ятӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 15.00-м щегъӕжъагъӕу 18.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 309-рӕ каб.
Мырзӕ Джанбӕч Рӕмзӕн ыкӕор	бюджет-финанс, хӕбзӕлахъ политикӕмкӕи комитетым итхъамат	яплӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 13.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 421-рӕ каб.
Нарожный Владимир Иван ыкӕор	аграрнӕ политикӕмкӕи, мылькӕум ыкӕи чыгум япхыгъӕ зӕфыщытыкӕхӕмкӕи комитетым итхъамат	яплӕнӕрӕ мӕфӕку	сыхъ. 14.00-м щегъӕжъагъӕу 17.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 401-рӕ каб.
Ческидов Игорь Михаил ыкӕор	псӕолӕшӕынымкӕи, транспортымкӕи, связымкӕи ыкӕи ЖКХ-мкӕи комитетым итхъамат	апӕрӕ бӕрӕскӕжъый	сыхъ. 14.00-м щегъӕжъагъӕу 17.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 405-рӕ каб.
Брыцу Рӕмзӕн Хъудӕ ыкӕор	туризмӕмкӕи, спортымкӕи, экологиемкӕи ыкӕи чыопсым игъӕфӕдӕнкӕи комитетым итхъамат	ятӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 12.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 417-рӕ каб.
Кӕрӕшӕ Анзӕур Аслъанбӕч ыкӕор	гъӕсӕныгъӕмкӕи, шӕныгъӕмкӕи, СМИ-мкӕи ыкӕи ныбжъыкӕхӕм йофхӕмкӕи комитетым итхъамат	яплӕнӕрӕ мӕфӕку	сыхъ. 15.00-м щегъӕжъагъӕу 18.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 315-рӕ каб.
Ширина Иринӕ Виктор ыпхъур	социальнӕ политикӕмкӕи ыкӕи псауныгъӕм икъӕухъумӕнкӕи комитетым итхъамат	ятӕнӕрӕ блып	сыхъ. 14.00-м щегъӕжъагъӕу 17.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 306-рӕ каб.
Сапый Вячеслав Долчӕрые ыкӕор	экономикӕ политикӕмкӕи, предпринимательствӕмкӕи ыкӕи лӕкыб экономикӕ зӕпхыныгъӕхӕмкӕи комитетым итхъамат	ятӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 12.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 313-рӕ каб.
Салов Евгений Иван ыкӕор	культурӕмкӕи, унагъом йофхӕмкӕи ыкӕи общественнӕ организациехэм зӕпхыныгъӕ адырӕлӕнымкӕи комитетым итхъамат	яплӕнӕрӕ мӕфӕку	сыхъ. 14.00-м щегъӕжъагъӕу 16.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 407-рӕ каб.
Андреев Игорь Евгений ыкӕор	экономикӕ политикӕмкӕи, предпринимательствӕмкӕи ыкӕи лӕкыб экономикӕ зӕпхыныгъӕхӕмкӕи комитетым итхъаматӕ игуадз	ятӕнӕрӕ гъубдж	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 13.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 404-рӕ каб.
Пуклич Виктор Илья ыкӕор	законодательствӕмкӕи, законностымкӕи ыкӕи чыпӕи зыгъӕиорышӕжъыным йофыгъӕохӕмкӕи комитетым итхъаматӕ игуадз	ятӕнӕрӕ мӕфӕку	сыхъ. 10.00-м щегъӕжъагъӕу 13.00-м нӕс	АР-м и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, я 411-рӕ каб.

Къӕзыгъӕнаф: Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм къыфӕгъӕзӕгъӕ йофыгъӕохӕмкӕи депутатым зӕрӕзгъыгъӕрӕм тӕтӕу нӕмыкӕи мафӕхӕми цыфхӕр рагъӕблӕгъӕнхӕ алӕкыщт.

ЖУРНАЛИСТЫР ЖУРНАЛИСТХЭМ КЪАТЕГУЩЫНЭ

Коллектив зэгурылджэ

Нэлүасэ шьузыфэсшыхэ сшл-игор Адыгэкьалэ кышцыхы-р гэзетэу «Единство» («Зыкы-ныг») зыфилорэм илофышлэхэр арых. Адыгэкьалэ сызыкьоклэ апэу сычлахэ кьэлэ гэзетэу «Зыкыныгэм» иредакцие. Ащ ижурналистхэм сызахахьэклэ сэшлэ нэгүшлэхэу кызыреспэ-гьокышхэр, гэзетым пае зыгорэм сыфаеу зыслоклэ зэлпахы-зэ, нахышлэу кызыреспэгьэцэ-клэштым фэшл зэдлэжхэзэ сил-гьэлэу зэрэзшлэхыштыр. Ищы-клагьэмэ, факсклэ е электроннэ почтэмклэ ситхыгьэхэмрэ сурэт-хэу кысфыахыгьэхэмрэ Мые-кьуапэ сызылэжхэрэ тиредак-цие кыфагьэхы. Зэгурылон-зэдлэжхын илофшлэхэр ыл-а-пэу, шытху хэлэу япшэрыл-хэр ахэм агьэцаклэ. Адыгэкьалэ имызакьоу, ащ хэхьэхэр пэу-пэхэу Хьалэкьуае, Псэкьу-пэс кьэбарэу адэльми гэзетым ижурналистхэр шыгьуазэх, уз-рэфэу зэклэ кыпфалотэтх.

— Теуцожь районным игучэ Тэхьутэмькуае кыдахажыи 1984-рэ илээсым Адыгэкьалэ кызахажыкым апэрэ гэзетэу ащ кышцыхыгьагьэм ыцлагьэр «Знамя коммунизма» (джы «Единство» хьужыгьэ), — кытфелуатэ непэ гэзетым иредактор шьхьалэу Натлэко Аминэт. — Илээс 28-клэ узкьлэбжэ-мэ, а гэзетым иапэрэ номер кыдэзыгьэкьыгьагьэр, ар Крас-

нодар кышыхаутэу езыгьэжэ-гьагьэр (а лъэхьаным Адыгэкьалэ типографии дэтыгьэп, нэужыр ары кьалэм кыдашыхьэжыгьагьэр), мы укьызытегушылэ пшлониго коллективым ижурналистхэри, сэри сызарэхэтэу, илээс зэф-шыхьафхэм зыштагьэхэри, иоф-шлэным тыфэзыпугьэри непэ Адыгэ Республикэм печатым-клэ и Комитет илофышлэу Пэр-ныкьо Фатим. Илээс 28-у гэзет-ым иапэрэ номер Адыгэкьалэ кызышдагьэкьыгьэм ыуж те-шлагьэм шыцэу илээс 23-м ащ ар ипэцагь.

Зэклэмэ анахь шьхьалэр кадрэ дэгьухэр кышыхыхэ, ахэр жур-налист иофшлэным фигьэсэнхэ Фатимэ зэрилэжыгьэр ары, лэ-дэб ахэлэу, зэгурылэхэу, зыбын-унаго кыкыгьэхэм афэдэхэу, редакцие кычлахьэхэрэм нэгү-шлэу апэгьокьыхэу, ялгьэгун афа-гьэцаклэу, кьэлэ гэзетыр цыф-хэм якласэ шыгьэным агу еты-гьэу фэбанэхэу зышыхьыгьэри Фатим.

— Фатимэ Мыекьуапэ шэла-жэми, — икьэлотэнхэр лъегьэ-кьуатэх Аминэт, — ащ редакцие кычлахьэхэу шэн-хабзэхэр арых тызэрэпсэурэри, тызэрэ-дэлажэрэри.

Ащ пыдзагьэу Натлэко Амин-эт илофшлэгухэм кьатегушылэ, ящытху фэухырп. Апэу Пэрэны-кьо Фатимэ машинисткуэ ыштэ-гьагьэр пшгьэжыгьэе ныбжы-

кьлэу, гурыт еджапэр кьэзыухы-гьагьлэу Хьокло Мулиэт. Джы ар Гьонэжыкьохэм яныс, лъфы-гьыи илэ хьужыгьэ, непэ ар опытышхо зилэ специалист. Ком-пьютерхэм ямызакьоу, редакцие-м техникэу кычлахьагьэм иоф-аригьэшлэн елэкьы.

Мамыекьо Сусанэ кьэралы-гьуабзэхэр зыщызэрагьэшлэрэ институтэу Пятигорскэ дэтым шед-жагь. Редакцие зыщылажэр-рэр ллэшлэгьу плланэ хьугьэ. Гьэзетым пшгьэдэкьыкь зыхьырэ секретарэу ил. Шытху хэлэу ипшэрылхэр егьэцаклэ. Зымы фэбгьэсэжыкьнэу шытэп.

Бзылфьгьэ кьопцлэ нэгүшлэ Устэко Ритэ. 1993-рэ илээсым кышцегьэжыгьагьэу редакцие шэлажэ. Техникум кыухыгьа-гьэти, гэзетым иоф шлэшлэ, Адыгэ кьэралыгьо университе-тым шеджагь. Тхыгьэ гьэшлэ-гьонхэр кыгьэхьахьыгьагьэу ыуб-лагь, журналист илэлэсэ зэрэхьы-штым шэч хэлтэп.

Кушэу Аслан гэзетым иредактор шьхьалэ игуадз, журна-лист илэлэс, илээс 25-м ехьугьэу редакцие шэлажэ. Очерк гьэ-шлэгьонхэр кьылэкьыкьы, кон-

курс зэфэшыхьафхэми теклоны-гьэ кьащыдихыгь.

Тыркоо Мурат анахь ныбжы-кьлэу редакцие члэсыр. Бэ зымы-лоу, бэ зышлэрэ иофышлэ зыфало-хэрэм афэд. Тэхьутэмькьое ыкли Теуцожь районхэми алгьэлэсы.

— Сэ, Рэмзан, — ело Амин-эт, — сызэрэагрономы, иоф зыщысшлагьэхэр дэгьоу ошлэх. Кубанскэ мэкьумэщ институтыр кьэсыухи, сисэнэхьагьлэ районным мэкьу-мэщымклэ игьэлорышлэ-плэ илээсыбэрэ сыщылэжыгьагьэу 1994-рэ илээсым Пэрэныкьо Фа-тимэ мыщ кыкьыригьэблэгьагь.

Тиредакцие илээс пчэагьэ хьугьэу укьычлахьэш, тыдырэ чыплэи зэрэкьэбзэ-лэабзэр олгьэ-гьу. Ар зилэшлагьэр титехникэу Мамый Свет. Бзылфьгьэ шы-кьлэшлэ, лэдэб хэлэ, лээшэу те-гьэразэ.

Бухгалтер шьхьалэу, мылэкум-клэ зэклэ тызэнхыгьэ Зеклогьу Меланиэт дэгьоу ошлэ. Исэнэхьат хэшыхьышхо фырил. Бзылфь-гьэ лүшэб, дахэу мэнсэу ыкли мэлэжэ. Ащ даклоу дэгьоуи ма-тхэ, журналэу «Зэкьошныгьэм» истатыхьэр кышыхьыгьагь, А.С. Пушкиным, нэмыкьлэхэм ятхыгьэ-

хэм ащышхэр дахэу зэридзэ-кьлэхэ елэкьы, адыгэбзэ жэбзэ бай лүлэ.

Икьлэхым гэзетеджэхэм яшлонигоныгьэхэр кьыдалыгьтэ-хэзэ ялофшлэн зэрэзэхьагьэр редактор шьхьалэ кытфилотэагь.

— Тигьэзетеджэхэр анахь зы-гьэгумэжыгьэхэр иофыгьоу кыт-фалэтыгьэхэм ащышых псэуплэ-коммунальнэ хьызмэтым итариф-хэм зэрахагьахьорэм, Псэкьупсэ-тель лъэмыджым зэрымьгьэра-зэхэрэм, ны капиталыр нахы-шлэу зэрэбгьэфедэщыр ядгьа-шлэмэ зэрэшлонигом афэгьэхьы-гьэхэр, — ело Аминэт. — Ахэм зэклэмэ яджэуапхэр гэзетым кышыхьыгьагьэу.

Джарэушлэу зэгурылэхэмэ, зэ-дэлуужхэзэ мэлэжэу гэзетэу «Единствэм» илофышлэхэр. Зы-фэныкьохы шылэп, зэклэ ящыкьла-гьэр ял. Ащклэ журналист кол-лективыр зыфэразэр Адыгэкьа-лэ имэрэу Хьатэгьу Налбий. Сыд фэдэ иофыгьоклэ ащ еоллагьэхэ-ми, кызырафигьэцаклэрэр редак-тор шьхьалэ кышыхьыгьагь.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Сурэтым итыр: редакцие шьлажэхэрэр.

Непэрэ мафэм цыфхэр жьгьэибзэ хьугьэх.
Тыдэ хьугьэхэ иныжэхэр, блэжэжэхэр..?

(«Гугьэм имэзах» зыфилорэ фильмом кыыхьыгь)

Мыжбошхохэу ижырэ лъэ-хьанхэм кытфэгьагьагьэхэу Ин-джылызым итхэр (шылэхэп — цыфыхьомэ ашыгьэн-хэкли хьун. Кьызэралорэмклэ, а мыжбо члэгьэхэм цыфыхьохэм якьэхэр ачлэлых. Тыгьэкьокьы-плэ Кьогьукьосым (Кавказым) ит исп унэхэр ижырэ зэманым кло-члэшхо зыхьыгьэ цыфхэр ащ зэрысгьэхэм ишыхьахы. Джы еджапэмэ ашарагьашлэ цыфым итарихь, ащ ыпэклэ шылэгьэ тарихьыр цыкьлэ-цыкьлоу кычлэ-щыжы. Ар зыфэдагьэм, шлэны-гьэу епыхьэхэм ащыпэхэр лоры-луатэхэм, пшысэхэм ахэлэхэу кы-тэнэсыжыкь. Адыгэхэм яеплэ-кьлэ — нарт эпосыр ары тэ ахэр кытэнэзыгьэсыжыгьэхэр.

Цыфыхьохэм ящылэныгьэ шыщ пычыгьохэр Кьурлаными кьелуатэх: «Нухэ кьухьэшхор ышлы зэхьум, цыфыхьохэр кы-дэхьащыштыгьэх. «Псыр кьиу-мэ, зыпары тэ кыттышлэштэп тыинышлэ. Тлэгьухэр зэрэин-хэм нахь хэмьылэу псыхьоми тыпэуцун тлэгьышт», — кы-ралотыгь. Ау псыр кьыдэкли иныжэхэр зэклэ ытхьэлагьэх, псаоу кьахьэкьыжыгьэр зы-нылэп.

Ижырэ вавилон тхылыжы-мэ кьыралотыкьы Нухэ иныжэу Ого псаоу кыгьэнэжыгьэу. Ащ Ого гьучл хьэгэ пчэ кьыбым кьотысхьанэу фидэгьагь. Гьучл хьагьэм фидишцызэ, Нухэ ины-жымы мафэ кьэс гьомылапхэ ри-тыштыгь. Псаоу кьэнэгьэ ины-жымы цыфхэм ахэхьаныр ыгу

рихьыштыгь. Уахьтэ тешлагьэу, иныжэхэр икьлэрыкьлэу чыгум кытэхьожыгьагьэх. Апэрэхэм афэдэу ахэр ины дэдагьэхэп, ау цыф кьызэрыкьомэ яинагьэкьлэ атекьыштыгьэх. Хьугьэ-шлагьэр зыщыхьугьэр Палестинэр ары.

Вахушта Багратиони

Вахушта Багратиони — курдж шлэныгьэлэжэ цлэрылэ, тарихь-лэжэ, географ, я 18-рэ ллэшлэ-гьум псэугьэ. Ащ итхылхэм ащыцэу зигугьэу кьэсшлэштыр «Сакартвелус Сцхоурба» («Опи-сание царства грузинского» е «Курдж пачыхьагьум икьэты-хьан»). зыфилорэр ары. Ащ щет-хы: «Танэ ышыхьагьыкьлэ Идрис тьуаклэм кьыпэуцо кьушхьэу Размита. А кьушхьэм мээ лужу дахэ тет, чыплэ-чыплэу кьу-шхьэ цаклэхэр кыхьышых. Мыщ Джапир икьэ тет, пачыхьэу Ро-стом зыщыпсэуштыгьэ ллэшлэ-гьум ар кьыхеубытэ».

Джапир зыщышэр ашлэ ашлони-гоу археологхэм упчлэ кьагьэ-уштыгь: «Хэт шыца Джапир ащ фэдиз кьэшхо фатинэу?»

Чылэу Дидицерети, районэу Картли. Зэлэшлэрэ лъэкьуа-цлэу Церетели мы чылэр ары лъапсэу илэр. Лыжэхэм кьы-зэралорэмклэ, чылэм бэшагьэ зи зыдэмысыжыр. Богородицэ лъапэм ыцлэклэ агьэуцугьэ чы-лысым кыкьлэныжыгьэ дэпкь-хэм апашгьэхэ Джапир икьэ

Иныжэхэм альэкьо
кьупшыхьэхэр
зыфэдизыгьэхэр

шты. Ар зытлыгьэгьэ археолог-хэм кьатхыгь: «Зытэшим, кьэм лъэбэкьуйтф икьыхьагьэу кьы-члэжыгь». Ар Вахушта Баграти-они кьызэритхьэрэм тефэ. Нахь тэрэзэу кьызэралонэу метркли ашыгь, кьэм метри 5-рэ санти-метрэ 30-рэ икьыхьагьэу, ишхом-

бгьуагьэкьлэ метри 3 хьоу кьалы-тагь.

Лъэпкьым кьыхэнэгьэ шлэны-гьэм кьызэрилорэмклэ, Джапир ишгузи мы кьэм шагьэтлыгы-жыгьэн фае. Ар озыгьалорэр кьэм ишхомбгьуагь ары. Илгьа-гьэкьлэ шьузыр Джапир тлэку-клэ нахь лъхьэнчагь, ау кьары-ушлуагь.

Икьыгьэ ллэшлэгьум ыгузэгү-хэм кьалэм кьикьы мы чыплэм лы горэ кьэкьогьагь. Итеплэклэ цилиндрэм фэдэу палэ шыгьыгь. Кьэм члэбыр зэригьашлэ шло-гьуагь. А чыплэм пэмычыжэу шыпсэухэрэм кьалотэжыгь: «А цыфым (плэу кьэкьуагьэм) ыцлэ, ыльэкьуацлэ тарихьым кьыхэна-гьэхэп. Ар кьэм етлэнэу зырегьа-жэем, лыжэхэм фадэгьагьэп. «Шлоп ар, Джапир ыгу рыхьы-рэп ыпсэ агьэгумэкли зыхьукьлэ. Губжымэ, зэклэми тилоф дэи хьушт», — ралогьагь. Хьаклэр шхыгьэ, етлэни тлэным пидзэ-жыгь.

Ошлэ-дэмышлэу ошгуапшэхэр кьызыхьагьэх, ом изытет зы-кьызыблэхьыгь, кьызылэхьагь. Жыбгьэу кьилыгьэр зэрэкло-члэшхом кьыхьэкьлэу, кьэм дэжэ штыгьэхэр ерагьэу альакомэ атетыгьэх, рыхьыжышхтхэм фэдэу ыгьэсысыштыгьэх. Шыблэр гьуагьоштыгь, ошхыр шалэклэ кьыракьыхьэрэм фэдэгь. А псэум яшыхьагьэу кьэнагьэр мыжбошхоу кьэм ыпэклэ шылыгьэр ыбгьукьлэ лудзыгьэу шылэ зэрэхьугьэр ары.

Джырэ лъэхьаным археолог-хэр кьэм зетлэхэм, унагьом ша-

гьэфедэрэ лэмэ-псымэхэр, кьо-шынхэр кьагьотыгьэх, ау кьуп-шыхьэхэр кьычлахыгьагьэп — агьотыгьагьэхэп. Нэужым кьызе-рэнэфэжыгьэмклэ, советскэ лъэ-хьаным НКВД-м кьыгьэкьогьэ археолог куп шлэфыр кьэм етлэ-гьагь, кьупшыхьэхэр члахыгьа-гьэх.

Щысэ маклэ сэ кьэсхьыгьэр, кьэслогьагьэр. Дунэе тарихьым ащ фэдэ пчэагьэ хэт. Зэгорэм цыфыхьохэр зэрэшылагьэхэр лэпкьэ зэфэшыхьафхэм ямифхэ-ми кьахэнагьэх.

Нартхэр шылагьэх. Сэ зэрэс-лытэрэмклэ, тарихьлэжэхэм хэ-укьоныгьэ ашылэ нарт эпосым изэхгьэуцун я 8 — 7-рэ ллэ-шлэгьухэм арахьылэ зыхьукьлэ. Сыда плэмэ осетин нарт эпосым нахь зытыриубытэрэр эпосыр зэ-хэзгьэуцуагьэр, зэхэзылхьагьэр скиф-сармат-алан лъэпкьэу, еж-хэр кьызтекьыгьэхэр арэу ары. «Адэ сыдэу осетин нарт эпосым тлэку нахь мыхьуми игугьэу кьымышлэра нартхэр чыжэу кьыкьыгьэхэу?» плэу осетинмэ уяупчлэмэ, джэуап кьыуатын альэкьыштэп.

Зэклэми зэрэтшлэрэмклэ, нарт эпосым Кьогьукьосыр ары кьэ-бар чыплэу ышлэр. Ар кьэлэ-гьошлэ, сыда плэмэ эпосыр зиер чырылфэ лъэпкьэу Темыр Кьо-гьукьосым итыгьэкьохьаплэ шы-псэуштыгьэхэм кьатекьыгьэхэр ары — ахэр абхьазхэмрэ адыгэ-хэмрэ.

ЮСЫП Заур.

Хьакурынэхьабыл.

Шъхъащыр пшъэшъэ гъэдах

Бэмышъу лъэпкъхэм я Унэу Москва дэтым «Шъхъащыр — пшъэшъэ гъэдах» зыфиорэ зэнэкъокъур щыкӀуагъ. Ащ шъхъац кӀыхъэм имызакъоу, изэхэблыкӀын-гъэкӀэрэкӀэнкӀэ ахэлъ лӀпӀэсагъэр, шъхъащыр зэрэшӀыгъэу, зэрэгъэдэхагъэм лъэпкъ шъошӀ-теплӀэ илӀн зэрилъэкӀыщтыр кыщагъэлъэгъуагъ.

Юфтхъабзэм Москва щыпсӀурэ цӀыф лъэпкъ зэфӀэшъхъафхэм ащыщ пшъэшъэ анахь дэхэ 15 хэлэжъагъ. УФ-м и Президент дэжъ АР-м и Постпредствэу щыӀэмрэ черкес культурэм и Хасэу Москва щызэхэщагъэмрэ зэгъусэхэу тичӀыпӀэгъоу, Адыгеим щыщэу Мышхъожъ Дианэ къагъэлъэгъуагъ.

ИжыкӀэ шӀошъхъуныгъэ ахэлъыгъ шъхъац благъэм цӀыфыр еухъумэу. Шъхъащыр, ащ елытыгъэу, анахь зыгъэдэхэкӀэ амалыжъэу цӀыфым илӀхэм зэращыщыр къэошӀэ. ЦӀыф лъэпкъ зэфӀэшъхъафхэм яшъхъац блэкӀэ зэтэкӀы. Урыс пшъашъэхэм, нэмыкӀ лъэпкъхэм афӀдэу, шъхъащыр зэу аблӀщтыгъэ, тӀтархэм — тӀо, казашкэхэм — плӀэ, туркменхэм ыкӀи узбекхэм — жъгъэибзэу 16-у зэхаблыкӀыщтыгъ. Адыгэ пшъашъэмкӀэ шъхъац Ӏужъу кӀыхъэу тӀоу благъэу къедзыхыгъэм лъэшэу мэхъанэ илагъ. Адыгэ гушъӀэжъым зэриӀоу, «шъхъац дахэр — бзылъфыгъэм ызыныкъу». Къыхэгъэщыгъэн фаер шъхъац тӀупщыгъэ итӀкъухъагъэ зэрямылагъэр, зэрямыкӀэ-

сагъэр ары. ГъэпсыкӀэ-шӀыкӀэ хабзэм къызэриӀоу, шъхъащыр пытэу тӀоу благъэу къедзыхыгъэн фӀягъэ — ар адыгэ пшъашъэм издӀэштӀыгъэ, зӀкӀэупкӀэгъагъэ, ишӀн кӀэзгъэ-тхыщтыгъ, а зӀкӀэмэ унӀэшӀо гъэнэфагъэ ахэлъыгъ.

ЦӀыф лъэпкъ пстӀумэ шъхъащым епхыгъэ шӀошъхъуныгъэхэри, шӀн-хабзэхэри ялӀх. Не-

пэ, лъэпкъ шӀн-хабзэхэр тыухъумэхэ, дгъэпытэхэ, къызэ-тедгъэнэжъыхэ тӀлоигъоу зы-щафӀдгъазэрэм, шъхъащым игугъу шӀыгъэныр къыделъы-тэ, бзылъфыгъэ лъэпкъ напӀэр ащ къыхегъэщы.

Зэнэкъокъур тӀоу гошчыгъагъэ: апӀэрэ чэзым ащ хӀлажъэхэрэр лъэпкъ шъуашъхэр ащыгъхэу, ашъхъащхэр благъэхэу къытехъанхэ фӀягъэх; ятӀо-нӀэрэ къытехъагъум пшъашъэхэм мафӀэ къэс ашъхъац зэрашӀырэм ыкӀи зызэрафапӀэрэм фӀдэу гъэпсыгъэнхэ фӀягъэх. НӀбгырэ пӀпчӀ илӀэпкъ культурэ анахь хъалӀмэтэу хӀлӀыр къыригъэлъэгъукӀыныр ипшъэ-рыллыгъ.

Зэнэкъокъум хӀлӀэжъэрэ

пшъэшъэ ныбжыкӀэ пӀпчӀ лъэныкъуабӀкӀэ — шӀн-хабзэхэмкӀи, гъэпсыкӀэмкӀи, лъэпкъ ордӀхэмкӀи къашъохэмкӀи дӀгъу дӀдэу ухъазырыгъагъэ, хӀшӀыкӀ афырилагъ.

Ухъазырыныгъэ дӀгъу хӀлажъэхэрэм зӀрялӀэр зэнэкъокъум псынӀкӀэу къыхӀэщыгъ. Якутхэм ямузыкӀэ Ӏэмэ-псымэу хомусым, ненецкӀэ лъэпкъ ордӀым, грузин къэшӀо псынӀкӀэ-шӀӀэтым залъыгъ. ИтворческӀэ пшъэрылӀ дӀгъоу ыгъэцӀ-клагъ тичӀыпӀэгъоу Мышхъожъ (Мишхожева) Дианэ. Ишыгъэу, шӀыкӀашӀоу адыгэ лъэпкъ композиторэу Тхъабысым Умарэ илирическӀэ композицие диштӀэу адыгэ къашъор къышӀыгъ, ифӀэшъуашӀэу бӀрэ Ӏэгъу

фытеуагъэх. Ар бгъэшӀэгъо-нӀуи щытӀп, Дианэ илӀэс заулӀэ хъугъэу лъэпкъ къашъом иансамблӀэу «Адыги» зыфиӀоу Москва щызэхашагъэм зыщегъасэ, хӀт. Дианэ зыкъыриӀо-тыкӀынымкӀэ анахь Ӏэубыты-плӀэ ышӀыгъэр адыгэ лъэпкъым идунӀететыкӀэ ехылаӀагъэу цӀыф гъэсэгъабэм фалауагъэр ары. ИшӀн-хабзэхэм, ишӀыкӀэ-ӀуакӀэ, ишӀошӀэ ялые ыкӀи шыр зэрагъэкӀэрэкӀэрэ фӀло-фашӀлӀэ-хэр сыдигъуи нэмыкӀ лъэпкъ-хэмкӀэ плӀаплӀэу щытыгъэх.

Адыгэ пшъашъэр адыгэ хабзэм рыгъуазэу, ащ ыгъэинӀэу, иӀуакӀи, ишӀыкӀи гъэчыгъэу, гъэдэхагъэу, зыфӀесакъыжъ-шъхъэлъытжъэу дунаим зӀрӀ-тетыгъэр кӀигъэтхыгъ. Пшъашъэхэми, бзылъфыгъэхэми дӀхӀгъэ иным зыфакъудыеу, зыпылъыжъхэу, зыфӀесакъыжъ-хэу, янӀплӀэгъу зӀлухыгъэкӀэ, ягулыгъэ инкӀэ хӀти хэмыкӀуакӀэхэу къызэрахащыщтыгъэхэр Дианэ къыригъэлъэгъукӀын фӀлӀэжыгъ. Хъан-Джэрые зӀгорэм зӀритхыгъэу, «Черкесия блистала красавицами, как небо звездами в ясную ночь», — аригъӀуагъ адыгэ пшъашъэм. Джырэ лъэхъан адыгэ пшъашъэхэм ядӀхагъи, яшӀыныгъи, ялӀдӀби, ялӀэпкъ нӀшани зэраухъумӀэрэр къыӀуагъ.

Мышхъожъ Дианэ зэнэкъокъум сьд фӀдӀэр лъэныкъокӀи анахь къахӀэщыгъэхэм ащыщ, зӀраадыгэ пшъэшъэ шъыпкъэр ыгъэгъошагъӀп. Лъэшэу тигуапӀэ хъугъэ зэнэкъокъум **я 11-рӀэ чӀыпӀэр Адыгеим щыщ Мышхъожъ Дианэ къызӀэрэ-щыфагъэшъошагъэр.**

КонкурсанткӀэ пӀпчӀ Диплом, лъэныкъоу зыкъызӀэрӀӀуи-хыгъэмкӀэ лентӀэр, диадемэу тыжыным хӀшӀыкӀыгъэр, 2012-рӀэ илӀэсыкӀэмкӀэ лъэпкъхэм я Унэу Москва дэтым икалендарь, нӀкӀубгъо пӀпчӀ зӀнӀэкъокъум хӀлӀэжъагъэхэу текӀоныгъэр къыдзыхыгъэхэм ясурӀтхэр тетхэу аратыгъэх. ИлӀэсыкӀэ мӀфӀӀкӀэу къаӀорӀмкӀэ пстӀуми афӀэгъушӀуагъэх.

УФ-м и Президент дэжъ АР-м и Постпредствэу щыӀэм ипресс-къулыкъу.

Уитарихъ зӀгъашӀӀэ, гъэлъапӀӀэ

1501-рӀэ илӀэсым Египет ыкӀи Сирием пачъыхъагъур щызӀэрихъанӀу КъаншъӀо Гъур (од зыфиӀу) хадзыгъагъ. Ар черкес-мамлюкхэм ащыщыгъ. ИлӀэс 15-у пачъыхъагъум зытетыгъэм мӀщытхэр ыкӀи еджапӀэхэр, псырыкӀо-плӀэ кӀнаухэр аригъэшӀыгъэх, библиотекэхэр къызӀэуи-хыгъэх. 1516-рӀэ илӀэсым тыр-кухэм къарашӀылӀгъэ заом лыгъэ хӀлӀэу щыфӀэхыгъ.

Щылэ мазэм и 22-м (и 10-м) илӀэси 156-рӀэ мӀэхъу бжъэдыгъу мӀкъумӀэщышӀӀэхэм ащӀчырэ хъазабыр афӀэмы-щылӀэжъэу зыкъалӀэти, япщы-хэм ыкӀи оркхэм апӀэуцужъ-хи, бжъы хылыгъэу ателъыр зытырадын мурад ялӀэу илӀэ-сиплӀырэ зыщызӀэуагъэхэр ыкӀи «Пщы-оркхэ заор» (1856) зауыхыгъэр.

ИлӀэс 70-кӀэ узӀкӀӀӀэ-

бжъымэ, Адыгэ хӀэку комите-тым и ВКП(б) ибюро иуна-шӀокӀэ Адыгэ добровольческӀэ кавалерийскӀэ полкыр зӀхашӀэгъагъ. ХӀгъӀэгъу зӀошхом илӀэхъан зыцӀэ зӀлӀыӀугъэ я 4-рӀэ гвардейскӀэ-къӀзӀэкӀ кавалерийскӀэ КубанскӀэ корпусым хӀтӀэу лӀыбланӀэу зӀуагъэ.

Народовольцэу, Л. Толсто-им игурышӀэ-гупшысӀэхэм адезыгъаштӀэу ыкӀи арыгъуа-зэу, ахэр лъызыгъэкӀотагъэу Иосиф Иванович ПетрожицкӀэр къызыхыгъэр бэмышъу илӀэ-си 160-рӀэ хъугъэ. АпӀэрэ еджӀэ-гъэ-гъэсагъэхэу тикъалӀэ дӀ-сыгъэхэм ащыщ. 1892-рӀэ илӀэ-сым къыщегъэжъагъэу Мые-къуапӀэ щыпсӀэугъ, тикъалӀэ икультурнӀэ щыӀакӀэ зыкъызӀ-ӀуихынымкӀэ, цӀыф къызӀэ-рыкӀо жъугъэхэм гъогу зафӀэ агъотынымкӀэ ишӀуагъэ къӀ-кӀуагъэ.

(Тукорр.).

Сомэ миллиарди 6,2-рӀэ пӀӀуагъэхъашт

Урысые Федерацием и Правительствэу унашъоу ышӀы-гъэм диштӀэу зянӀэ-зятӀэ зы-мыӀэжъ сабыйхэм псӀэупӀэхэр ягъӀэгъотыгъэным пае регион-хэм афатӀупщыр субсидие-хэм 2012-рӀэ илӀэсым къы-щегъэжъагъэу хӀпшӀыкӀэу ахӀхъошт.

2010-рӀэ илӀэсым ахъщӀэ ӀэпыӀэгъур сомэ миллиардым къехъуштыгъэмэ, мы илӀэсым а пчъагъэр сомэ миллиарди 6,2-м нӀгъэсыгъэнӀэу феде-ральнӀэ гупчӀэм унашъоу ыш-тагъ. ПӀшӀорыгъэшӀгъэу зэрагъэ-нӀфагъэмкӀэ, мы субсидие-хэм яшӀуагъэкӀэ, зянӀэ-зятӀэ зы-мыӀэжъхэм фӀтӀэр мини 6-м ехъу къафашӀэфын алъӀкӀышт. Шъыпкъэ, нӀпӀэ чӀэзым хӀтхэр а пчъагъэм фӀдипшӀыкӀэ на-хъыб. Ау къэралыгъом ипащӀэ-хэр мы гумӀкӀыгъом идӀгъэ-

зыжыны нахь пытагъэ хӀлӀэу къекӀолӀӀӀхӀэу зӀрӀрахъухъа-гъэм мӀхъанӀшӀо илӀэу плъы-тӀн фае. Мы ауырӀэ илӀэс-хэр пшӀтӀэмэ, мыщ фӀдӀэ ахъ-щӀшӀо апӀэрэу федеральнӀэ гуп-чӀэм регионхэм афӀтӀупщы, джащ фӀдӀэу зизӀкӀо сабыйхӀэу псӀэупӀэ зищыкӀагъэхэм ярее-стрӀэ зӀхагъэуцонӀэу рагъэжъагъ.

Субъектхэм мыщ фӀдӀэ суб-сидиехэр къалӀкӀэхъаным фӀшӀӀ программэхэр зӀхагъэуцонхэ, ащ Юфтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр къышӀыдыхалыгътӀнхэ фае. «ЗянӀэ-зятӀэ зымыӀэжъхэм ыкӀи щыӀӀыныгъэм чӀыпӀэ къын ри-гъэуцогъэ сабыйхэм ыпкӀэ зы-хэмылӀ юридическӀэ ӀэпыӀэгъу ягъӀэгъотыгъэныр» зыфиӀорӀэ федеральнӀэ законыр 2011-рӀэ илӀэсым иаужырӀэ мафӀэхэм тикъэралыгъо щаштагъ.

ТыгъуакӀохэр унӀэм ичъыыхъагъэх

СМИ зэфӀэшъхъафхэм мы къӀэ-барыр къатыгъ ыкӀи зӀхӀэзыхы-гъэхэм ар цӀхӀни, гъӀни ащыхъугъ. АР-м и МВД ипресс-къулыкъу тытеуи къӀэбарым ылъапсӀэ зӀхӀт-фыгъ.

Щылэ мазэм и 17-м, чӀэщым, МыекъуапӀэ щыпсӀурӀэ хъульфы-гъэм иунӀэ кӀӀӀэ ныбжыкӀи 4 ихъагъэх. ИнӀӀуасӀэ горэм къыӀи-хыгъэ ахъщӀэ чӀыфӀэшхор къари-тыжынынымкӀэ «чӀӀ хъакӀӀэхэр» ащ едаохӀэу фежъагъэх.

Хъульфыгъэм ащ фӀдӀэ цӀыф зӀримышӀӀэрӀи, сомэ зӀраримы-тыштыри тыгъуакӀохэм зарӀелом, зӀкӀоцӀапхи агъэщынӀэу рагъэ-жъагъ, унӀэм илӀэ ахъщӀэр къышӀтӀн фаеу алытагъ. Сыхъат пчъагъэ-рӀэ мылӀкӀу лъыхъухӀэу унӀэр зӀрӀэ-зӀпырагъэзагъэм ыгъӀэшъыхы, тыгъуакӀохэр хӀчъыагъэх. Хъу-льфыгъэм ылӀхэр къытӀӀтӀнхӀэу амал илӀэ зӀхъум, ар полицием къе-джагъ, бзӀджащӀӀэхэри аубыты-гъэх.

ӀЭШЪЫНЭ Сусан.

«БЫСЫМГУАЩ»

«Цыфхэм псауныгъэ пытэ зыкIамыIэжъыр сыды?» Iоу бэрэ кыхэкIы. Жьэу кьатщэрэм, псэу тызашьорэм, гъомылапхъэу тшхырэм ар зэралтытыгъэм джы игугъу бэрэ тэшIы. Ау игугъу зэрэтшIырэм нэмыкIэу зыпаритшIэрэп. Дунаим кьедгъэгъэзэжъын е зэблэтхъун тэ тлэкIыштэп, ау амалынчъэ дэдэуи тыштитэп. Джы тучан мэкIайхэм узыфаер зэкIэ атебгъотэштми, ахэм ядэгъугъэ зыфадэр хэти ешIэ.

Уфаемэ (аныхъу ар зиIэрыфэгъур кьуаджэхэм ащыпсэхэрэр арых) чIыгу Iахъ зэбгъэгъотын, шхын кьабзэ кышчыбгъэ-

Илээс заулэкIэ тызэкIэлэбэжымэ, тигъэзет кыыхиутэу ригъэжъэагъ адыгэ шхыныгъо зэфэшъафхэм ягъэхъазырыкIэ фэгъэхъыгъэ тхыгъэхэр. АщкIэ IэпылэгъушIу кыитфэхъуштыгъэх тигъэзетеджэхэр. Ахэм ащыщхэм ижъыкIэ адыгэхэм агъэфедэщтыгъэ гъомылэпхъэ зэфэшъафхэу непэ тиланэхэм макIэу атетлагъохэрэм ягугъу кьашыштыгъ, яшIыкIи кьалатэщтыгъ, бэми ахэр ашIогъэшIэгъонэу яунагъохэм ашагъэфедэщтыгъэхэу кьатхыштыгъ. Анахъ чанэу а Iофыгъом кыыхэлэжъэагъэхэри хэдгъэунэ-фыкIыгагъэх.

Редакцием джыри а IофшIэныр лыигъэклотэнэу рихъухъагъ. Рубрикэу «Бысымгуащ» зыцIэм кыихъащхэр тигъэзетеджэхэм ашIогъэшIэгъонынэу, кьашъхьапэнэу тэгугъэ, ежъхэри кыыхэлажъэхэмэ дэгъу. «Бысымгуащэм» мы илээсымкIэ иапэрэ нэкIубгъо щыдгъэфедагъэх Адыгэ кьэралыгъо телерадиокомпанием ижурналистэу Тхьаркьохъо Аминэт кыгъэхъазырыгъэ тхыгъэхэм ащыщхэр.

1. УмыгуIэу, мыхъамелэр дэгъоу гъэунэшкIуэзэ шхэ.
2. УтемыгупшысыкIэу, пшхырым уналэ тегъэт.
3. Телевизорым, компьютерым е рулым укIэрысэу умышх.
4. Лэгъэ цыкIуыкIэ шхэ.
5. ХэтэрыкIхэр, пхъэшъхъэмышъхъэхэр ыкIи белок зыхэлтгъомылапхъэхэр, псыр нахъыбэу гъэфедэх.

Мыхэр зышчытымыгъэгъупшэхэу, пэсэрэ бысымгуащэм иланэ зэрзэрэхъэщтыгъэр чIэтымынэу, шхэным мытхыгъэ хабзэу пылтыгъэхэр кьэтIэтыжымэ, псауныгъэ пытэ тилэнымкIэ яшIуагъэ кьэкIошт, тисабыйхэм япсауныгъэ ыгъэпытэшт.

Непэ тыгу кьэдгъэкIыжыных адыгэ шхыныгъо зэфэшъафхэр.

Джырэ фэдэ уахътэм чIыплым, кьэбэскъэ гъэшIолугъэм ягъу. Тягъэхэм яланэхэм мыхэр бэрэ атетлагъоштыгъэх. Сыдэу-

псы гъэжъогъэ гъэучыIыжыгъэр — литри 6.

Гыныплтэ птыжыкым кIышгъор зэрэтельэу огъажъо, огъэучыIыжы, оукъэбзы ыкIи мыинмышIыкIоу оупкIатэ. Ащ хэплъхъащтых щыбжый стырыр, кьэбэскъэ ужъопхыгъэр (зэфэ-диплэу кьэбаскъэр зэгъопкIыгъэу). Псы гъэжъогъэ гъэучыIыгъэ литри 6-р ахэм акIэокIэ. Щыбжыимрэ шыгъумрэ — шъхъадж зыфаем фэдиз. ХэфэгъэкIэ тIэкIу кыкIелъхъэфэ ар фэбаплэм шыбгъэтын фае.

Дунаир кызыуычылатэрэм **кьэбэскъэ гъэшIолугъэм** игъу. Бэу ар пхъэчаимкIэ зэхэмылъхъащты, литрич зэрыфэрэ апч банкэм илгъэу (ар гъэучыIалэм дэбгъэуцонкIэ нахъ Iэрыфэгъу) зэрэбгъэшIолушты шIыкIэ зэфэшъафхэр иIэх. Ахэм ащыщ мыщ кыкIэлъыкIоу кьэттырэр.

Кьэбэскъэ шIолум ищыкIагъэхэр:

апч банкэм (литрич зэрыфэрэм) изэу кьэбэскъэ ункIэ-тагъ;

пхъы (морковь) шъхы 2 — 3 (иинагъэ елытыгъэу).

Псэу кIэпкIэщтым хэлъыштхэр (псы литрэ пэпчъ):

щыгъу джэмышхышъхьитIу;

шъоу стэканныкъу (шъоу-шыгъуми хъушт).

Кьэбаскъэмрэ пхыимрэ оупкIатэх (пхыир теркэм дэбгъэкIымы хъушт), зэхэгъэкIухъэхэш, иуубзэ банкэм иолъхъэ.

Псы литрэм щыгъу джэмышхышъхьитIу хэтэкъуагъэу кьэогъажъо. Ар зыучыIыкIэ, кьэбаскъэм кIэокIэ, фэбаплэ горэм мэфшIрэ шыогъэты.

Мафэ кьэс пхъапэкIэ ащ ухэ-пыджэн фае жьыр хэмыуцоным фэшI. Арэуцтэу пшIымэ, кьэбаскъэм дыджыгъакIэ кIэлъырэп. МэфшIрэ ар зышчытырэм иуж кьэбаскъэм псэу кIэтыр кыкIэогъэчъы, шъоушыгъу е шъоу стэканныкъо хэгъэкIухъэш, икIэрыкIэу кIэокIэжы.

Зы мафэ зытешIэкIэ, кьэбэскъэ шIолур хъазыр. Ар чыIэтэгъэм щыпIыгъын фае.

Мыщ игъэхъазырын охътабэ ыхъырэр, пшхынкIэ гъомылэпхъэ дэгъу, псауныгъэмкIи фэдэу шыт.

Псауныгъэ шъуиIэу гу-хэхъоу шъошх!

Нахъыбэрэ тэжъугъэгъэфедэх

кIын, шагубзыухэр щыпхъунхэ плъэкIышт. Ау непэрэ мафэм анахъ шъхъалэ хъугъэр, псэуми акIыIур ахъшэм икъэгъэхъэн ары. Ар зэкIэми атекIо. Унэ дахэ тшIын е тцэфын, тильфыгъэхэр дэгъоу тфэпэнхэ, апшъэрэ еджапIэхэм ащедгъэджэнхэ фае, ахэр Iофыгъо псэуми апэ итых.

Зы такъык горэм тежъугъэгупшыс: зыпкышгъол умыпсыхъэр сабыим уни, шыгъыни, нэмыкI мылькун ищыкIагъэхэ?

Цыфырмышхэу охътабэ ыкъудыишъуштэп, ышхырэр мыкъабзэуи бэгъашIэ хъуштэп. ЗэлъашIэрэ француз ушэтакIоу Брилье-Саверен итхылгъэу «Физиология вкуса» зыфиорэм кышитхыгъагъ «Лъэпкыим инеушырэ мафэ ишхыныгъохэм ялтытыгъ» ыIуи. Мыр гъэлэзшыгъалоу кьэлогъэнкIи хъун, ау цыфыр псауным фэшI гъомылапхъэу ыгъэфедэрэм мэхъанэ-шхо зэриIэр гъэнэфагъэ. Узышпысэурэ чIыпIэр, динэу улэжъырэр, шэн-хабзэу иуIэхэр — мыхэр цыфымкIэ мэхъанэшхо зиIэхэм ащышых. «Гъомылапхъэм цыф псаур сьмаджэ ышIын е сьмаджэр ыгъэхъужыын ылтэ-

кIышт, ышхыхэрэм ащыщ горэ кьэбэскъэу е ымышхыхэу щытмэ», кьатхы шIэныгъэлэжъхэм (А. Д. ЦыкIуныб, А. Хь. Аджыр, Р. Хь. ЦыкIу: «Традиции и адаптационные свойства пищи»).

Адыгэхэр бэшхыхэу шытыгъэхэп. Бэшхыхэр мыскъарэ ашIыштыгъэх. ЕмылыекIэу, кызымыкIурэ гъомылапхъэхэр гъусэ зэфамышIхэу зэрэщытыгъэм узынчъэ ышIыштыгъэх. ПхъэнтIэкIу лъхъанчэм тесхэу, ныбэр тIэкIу фызыгъэу, Iэнэ хъураем кIэрысхэу шхэщтыгъэх. Зы Iанэм пэкIхэмэ, нэмыкI Iанэ шышхэнхэ алъэкIынэу тэджыжыштыгъэх.

ИжъыкIэ кышсегъэжъагъэу цыфмэ кьагурылоштыгъэ гъомылапхъэм мэхъанэу иIэр. «Гъомылапхъэм псауныгъэрэ кIуачIэрэ кыуеты» — етхы пэсэрэ шIэныгъэлэжъэу, быслымэн врач цIэрылоу Авиценнэ (980-рэ илээсым кьэхъугъ). «Иягъэ кыуимыгъэкIэу кIуачIэ кызоытыштым нахъ мыбэу ыкIи нахъ мымакIэу пшхын, уешгъон фае», — ылоштыгъэ зэлъашIэрэ философэу, тхакIоу Цицерон.

Статистикэм кызэригъэлъагъорэмкIэ, цыф пщэрхэм япро-

цент 30-р зэрэсымаджэхэм кы-хэкIэу арэуштэу хъугъэх, адрэ процент 70-мэ бащэ ашхы. Аужыхэрэм япсауныгъэ изытет бэкIэ ахэм аIэ илэ.

Мыхэр бгъэцакIэхэмэ, пшхы-рэм ибагъэ гъунэ лъыпфын плъэ-кIышт.

щтэу пшIынэу шыта **гыны-пIыпысыр?**

Ащ игъэхъазырын пае уищы-кIэгъэштхэр:

гыныплтэ — гр. 500;

кьэбэскъэ — гр. 500;

щыбжый стырыр — узы-фаем фэдиз;

ТИЛЪЭПКЪЭГЪУХЭР

ТинэIуасэхэми таIукаIагъ

Гъогу кIыхъ тапэ илгыгъэр. Инегюль — Бурса — Стамбул — Краснодар — Шъачэ. Аэропор-тым нэс километрэ 300-м ехъу.

Бурса кьалэм игъунапкъэ горэм тыкышъэуцу, Хьарэхъу Хьакъ гупчэу «Оздилек», цыф гъэшIэгъонхэм нэIуасэ тафи-шIынэу ыIозэ, тещэ. Кафе цы-кIу горэм кофе тыщешъо, тыз-Iуэштхэм тяжэ.

— НэIуасэ шъуээфэхъу: мыр Бэрэдж Джэвад, — «Оздилекым» ипашэ Хьакъ нэIуасэ ты-фешIы. — Мыдрэри тэ тикIалэ — Быжэ Абрек.

Джэвад адыгабзэр ымышIахэу пIоми ухэукоштытэп, ау Быжэ Абрек адыгабзэри урысыбзэри ешIэх — Налщык щеджагъэу шыт. Ащ кьанэ шIоигъуагъ, ау кыдэхъугъэп. Тикъэралыгъо ит компаниешхохэм ащыщ стажир-овкэ шикIугъ, шхапIэхэм Iоф зэрашпышIэщтым зыфигъэсагъ, Москва, Казань ащылэжъагъ.

Зыгорэм кIалэр шыслъэгъу-

гъэу зэрэщытым сигъэгупсэфы-штыгъэп. ЕтIанэ сыгу кьэкIы-жыгъ — «Нэфым» сыригъусэу Бурса кыпэблэгъэ адыгэ чылэ-хэр кьэткIухъзэ, тызIуыкIагъэ. Сэлам, Абрек, джыри зэ!

ТыкъэкIоужы

СамолеткIэ тыкъэбыбыжы, ау зэрэошгъопшэхом кыхэкIэу Краснодар тыкышагъэтIы-сырэп. Самолетым зыкызэ-пырегъэзэжышъ, Стамбул фе-узэнкIыжы. Сыхъати 10 фэдизэ аэропортым тытесыгъэу, ятIонэ-рэ мафэм джыри тыкъэжъэжы. Цыфэу тызIукаIагъэхэр, тыздэ-шылагъэхэр гум кьэкIыжыых. Бурса кышыслэкIэхъэгъэ сурэ-тыжъэу илгъэси 100-кIэ узэкIэ-Iэбэжымэ тырахыгъагъэр икIэ-рыкIэу кьэсэштэжы, бэрэ се-плгы. Ар Константинополь 1881-рэ илээсым шытырахыгъ. Стамбул мухъаджырхэм щатыра-хыгъэгъэ сурэттым мыр зэрэте-кIырэр кыридзэгъэ цыфхэр зэ-кIэ зышчышхэр зэрэгъэнэфагъэ-хэр ары. Ахэр — натыхъуаехэм япшэу Занэкъо Къэрбатыр, ащ

иIофшIэгъугъэу, хъаджэу Хьа-ныкъо Сэлэгчэрий, шапсыгъэхэм япэшагъэу хъаджэу Тыгъурыгъу Заурбек, убых Шъхъаплгыхэм ащышхэу, Урыс-Кавказ заор кьэжэфэкIэ Шах псыхъом пэ-благъэу шыпсэуштыгъэхэ зэши-плIыр. Нэгырэ пэпчэ игъашIэ зэфэдагъэп, хымэ хэгъэгу кIон-хэу зэрэхъугъэ шIыкIэри джащ фэд. Чыгужыым кьэкIоужьхэу ар

ахэм амылгъэужыжыгъэми, сурэ-тэу, аужырэу агырахыжыгъагъэр яхэгъэгу гупсэ кьынэсыжыгъ...

НЫБЭ Анзор.

Шъачэ — Стамбул — Бур-са — Инегюль — Шъачэ.

Сурэтхэм арытхэр: **адыгэ лыкIохэр, кь. Константино-поль, 1881-рэ илгъэ; Бэрэдж Джэвадрэ Быжэ Абрекрэ** (агу-зэгъу итых).

ФУТБОЛ. КЫМЭФЭ ЕШІЭГЪУХЭР

И 29-м аухышт

Ятлонэрэ купым хэт футбол командэхэу Мыекьуапэ иклымэфэ зэнэкьокьу хэлажьэрэмэ язэлуклэгъухэр шэмбэтым ыкй тхьаумафэм республикэ стадионэу «Юностым» шыкьуагъэх. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэм афэбэнэштхэр ешлэгъухэм кьащынэфагъэх.

Шэмбэтым зэрешлагъэхэр зэд-
гъапшэхээ, апэрэ чыплэхэр зы-
хьыштхэр кьахэтэгъэх.

«Спортмастер» — «Динамо» —
8:3, «Радуга» — «Джокер» —
4:1, «Кавказ» — «Звезда» —
6:2, «Газпром» — МГГТК — 5:2.
Финалныкьом гэшлэгъонэу
шызэдешлагъэх.

«Кавказ» — «Газпром» —
3:3, пенальтиклэ — 5:6, «Радуга»
— «Спортмастер» — 1:1,
пенальтиклэ — 3:1.

Щылэ мазэм и 29-м хагъэунэ-

фыкырэ чыплэхэм афэбэнэштхэр.
Я 3-рэ чыплэм икьыдэхын фэгъэ-
хьыгъэ ешлэгъым шызэлуклэгъухэр:

«Кавказ» — «Спортмастер»
Финалым шызэдешлэгъухэр:
«Радуга» — «Газпром».

Апэрэ ешлэгъур сыхьатыр 13-м
стадионэу «Юностым» шаублэшт.
ЯЦЭНЭРЭ КУПЫР

Клэух ешлэгъухэм ахэлэжьэрэ
командэхэр чыплэу зыдэщытхэмрэ
очко пчъагъэу ялэмрэ зэтэгъапшэх.

1. МСПУ — 9

2. «Делотехника» — 6

3. ИФК — 6

4. «Юрист» — 6

5. «Сокол» — 0

6. СОП — 0.

Зэнэкьокьухэм ясудья шьхьалэу
Пэнэшыу Махьмудэ кьызэрэти-
уагъэу, щылэ мазэм и 29-м клэ-

уххэр зэфэхьысыжыштых, ха-
гъэунэфыкырэ чыплэхэр кьыдэ-
зыхыгъэмэ шлухьафтынхэр афа-
шыштых.

Сурэтым итыр: «Кавказыр»
«Звездам» дешлэ.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

Апэрэ теклоныгъэм ятлонэрэр
кьыкклэлъыкклэшт

«Адыиф» Мыекьуапэ — «Кировчанка»
Санкт-Петербург — 27:23 (14:13,
13:10).

Щылэ мазэм и 20-м Мыекьуапэ
шызэлуклэгъэх.

Зезыщагъэхэр: П. Плотников, А.
Кавешников — Москва.

«Адыифым» щешлагъэхэмрэ кьэлап-
чъэм Ігуаур пчъагъэу зэрэдадза-
гъэмрэ: кьэлэпчъэлутхэр — Кожубе-
кова, Каюмова; ешлэклэхэр — Марты-
ненко — 3, Гусакова — 3, Дьякова —
6, Аникина — 4, Исаченко — 1,
Анисимова — 1, Шарафан — 2,
Малхозова — 1, Маслова — 6.

вар дэгъоу ешлэх, тикьэлапчъэ Ігуаур кьы-
дадзэ, пчъагъэр 22:22. «Кировчанкэр» метри
7 тазыр дзынклэ тикьэлапчъэ гьогъуи 10
кьыдэуагъ, 7-р кьыдидзагъ. Пчъагъэр 22:22-у
щыгытэ А. Виноградовар тазырклэ тикьэлап-
чъэ кьызыдэом, Светлана Кожубековам зидзи,
Ігуаур кьэлапчъэм дигъэфагъэп. Тикомандэ
тазыр дзыгъуитф зегъэцаклэм, зэклэри хьагъэм
ригъэфагъ.

Ешлэгъум кьэгъэзаплэ фэзышыгъэмэ Да-
рья Масловар ащыщ. Зэлуклэгъур зыщаухы-
ным чыплэ кьынхэм арытэу банээ, гьогъуи-
шэ хьагъэм Ігуаур ридзагъ. Санкт-Петербург
испортсменкэхэм Мыекьуапэ теклоныгъэр кьы-
шыдахын ямурадыгъ. Ешлэгъур заурым пшъа-
шгъэхэм гухэкл нэпсыр кьяхэу, ятренерхэр чэ-
фынчэхэу тлэгъугъэх.

— Суперлигэм тыкьыхэнэжыным фэшл
апэрэ теклоныгъэр кьыдэтхыгъ, — кьытиуагъ
«Адыифым» итренер шьхьалэу Виталий Бар-
суковым. — Типшъашгъэхэм сафэраз. Спортыр
зикласэхэу кьытфэгумэкыхэрэр дгъэгъушлэ-
штых. Аужыр чыплэм тыщытыжыштытэп,
ашклэ цыхьэ кьытфэшшлэ.

Щылэ мазэм и 25-м «Адыифыр» Москва
шылуклэшт «Лучым», и 31-м Іжевскэ ико-
мандэу «Университетыр» Мыекьуапэ шешлэшт.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Пшлэозыхьыштым игугъэ нахьыб

«Динамо-МГТУ» Мыекьуапэ — «Эльбрус» Щэрджэс-
кьал — 89:67 (22:19, 21:14, 23:22, 23:12).
Щылэ мазэм и 21-м Мыекьуапэ шызэлуклэгъэх.
Зезыщагъэхэр: В. Воронин — Ростов-на-Дону, С. Чуб
— Краснодар, А. Белоножкин — Волжский.
«Динамо-МГТУ»: Тусиков — 13, Вагнер — 16, Гапошин
— 8, Иванов — 5, Хьакъун — 12, Путимцев, Тыу — 11,
Хмара — 10, Блэгъожь, Степанов — 10, Долгополов — 4.

44:44, 44:50. Тыу Георгий очкоуиш
дзыгъор ыгъэцаклэ, хьаклэмэ
таклэхьажыгъ. Ілья Хмарэ пчъа-
гъэм хегъахьо, очкоуи 4-клэ «Ди-
намо»-МГТУ-р хьаклэмэ апэ
ишыгъ. Къош республикэм ис-
портсменхэр мэгулэх, бэрэ апэклэ
илыхьэу фежьагъэх. Адыгеим ико-

мандэ шит лъапсэм зэрэщыбанэр-
рэм шыклагъэхэр фэтэлэгъух. Петр Головкин,
Андрей Беспалов, Роман Палкиныр тиухьума-
клэхэр лъэшэу зыгъэгумэкыхэрэм
ащыштых. Тазыр дзыгъохэм «яшэ-
хээ, ащыгъыгъэхээ» шит лъапсэм
щэбанэх. Судьяхэр загъорэ кьаде-
ушгъэкыхэу кьытцэхьух. Хьаклэмэ
тазыр дзыгъо 29-рэ, бысымхэм 14
агъэцэклагъ.

Хьаклэмэ ялэпэсэныгъэ нахь
зырагъэуштомбгъуштыгъ, бысым-
хэм яешлэклэ кьафэгъотыжыштыгъ-
гъэп. Ігуаур «кьямыдэлоу», Іэшлэ-
хэу хэукъохэу кьыхэкыштыгъ.

«Эльбрусыр» «Динамо-МГТУ»-м
нахь лъэшэу тымылгытэрэми,
ешлэгъур ыхьыгъ. Адыгеим ико-
мандэ я 3-рэ чыплэм шыл, финал-
ныкьом хэфэным фэшл амалы-
шлэхэр илэх.

Мэзаем и 4 — 5-м, и 7 — 8-м
«Динамо-МГТУ»-р Волжскэрэ Са-
ратоврэ ащешлэшт.

Нэклубгъор
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Ятлонэрэ
зэлуклэгъур

«Динамо-МГТУ» — «Эльб-
рус» — 68:76 (12:19,
22:15, 10:16, 24:26).
Щылэ мазэм и 22-м Мые-
кьуапэ шызэдешлагъэх.
«Динамо-МГТУ»: Тусиков —
5, Вагнер — 20, Гапошин —
7, Иванов — 8, Хьакъун —
11, Тыу — 7, Хмара — 8,
Блэгъожь, Степанов — 2,
С. Синельников.

Пчъагъэр зэрэлыкьуатэщтыгъ-
гъэм тигъэгумэкыштыгъ: 34:34,

Адыгеим спортсменхэм кьы-
нышхо хамылагъоу зэлуклэгъум
теклоныгъэр кьышыдахыгъ. Хьаклэхэр очкоуи 10 — 24-клэ
«Динамо-МГТУ»-м ыуж кьынэхэу
уахьтэ кьыхэкыгъ. Ілья Хмарэ-
рэ Хьакъунэ Руслъанрэ очкоуи 3
дзыгъохэр тлорытло дэгъоу агъэ-
цэклагъэх. Алексей Вагнер, Алек-
сандр Степановыр, Сергей Ивано-
выр гупчэм щешлэх. Нахьы-
бэрэмклэ шит члэгъым шыбанэхээ
хьагъэм Ігуаур радзэ.

Щэрджэскьалэ ибаскетболист-
хэм теклоныгъэр кьыдахынэу гу-
гъэ ялагъэп. «Динамо-МГТУ»-р
нахь шьуамбгъоу, жьыр клэтуу
зэрешлагъэм шлуагъэ кьыфыхьыгъ.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Кьыдэзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лэапкь Іофхэмклэ,
Іэклыб кьэралхэм
ащыпсэурэ тилгэп-
кьэгъухэм адырялэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкй кьэбар жьу-
гъэм иамалхэмклэ
и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шьхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зидэшылэр:**
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шьхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшгъэдэжыкь зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын Іофхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкй зэлъы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыплэ гъэоры-
шлэп, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кьыхиу-
тыхэрэм мышгып-
кьагъэу кьахафэ-
хэрэмклэ кьэзыт-
хыгъэхэм пшгъэдэ-
кыжь ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажыжэхэ-
рэмрэ яеплыкьлэ
зэтемыфэн ылгэ-
кышт. Гъэзет-
еджэхэм кьыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкй кьэ-
зытхыгъэхэм
алэклэдгъэхьа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
3446**

**Индексхэр
52161
52162**

Зак. 130

Хэутыным
узшыкклэтынэу шыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зышыкклэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00